

MÄSTARE 25 ÅR KUNSKAPER, FÄRDIGHETER OCH VILJA

taitajamästare

1 9 8 8
2 0 1 3

MÄSTARE – 25 ÅR KUNSKAPER, FÄRDIGHETER OCH VILJA

Utgivare: Skills Finland rf

Redaktionsarbete: Emmi Oksanen

Översättning: Yrkesakademin i Österbotten

Layout och ombrytning: Viestintätoimisto VCA Oy

Tryckeri: Savion Kirjapaino Oy

Helsinki 2014

MÄSTARE 25 ÅR

KUNSKAPER,
FÄRDIGHETER
OCH VILJA

taitajamästäre

1 9 8 8
2 0 1 3

Innehållsförteckning

Mästare – en pådrivare för yrkesskickligheten ändå från starten7

UTBILDNINGSFÖRVALTNING OCH SKILLS FINLAND

Tävlingen är som grädde på moset.....8

Dra nytta av allas kunskaper.....12

Med Mästare mot framtiden.....16

Mästare som föregångare och testlaboratorium20

LÄROANSTALTER

Yrkesutbildningen fick ett lyft tack vare Mästare24

Studera får bättre självförtroende och vågar tro på sig själva28

Mästare sätter ribban högt.....32

Läraren ger också av sig själv.....36

Lyft fram specialstuderandes kompetens40

Mästare behöver förnyas.....44

Mästare är en framgångssaga48

Tävlingsverksamheten tryggas genom kontinuitet52

Med sikte mot Mästare-tävlingen 2016.....56

Mästare behövs60

Tvåspråkigheten en viktig del av Mästare-tävlingen64

SAMARBETSPARTNERS

Företagen som genuina partners.....68

Mästare-verksamheten ger ett mervärde72

Uppskattningen för kompetenta arbetstagare måste öka76

Viktigt att läroanstalterna samarbetar80

Inom teknologiindustrin erbjuds arbete84

TÄVLANDE

Mästare-tävlingen gav träning i problemlösning88

Karriären fick ett lyft tack vare tävlingsverksamheten.....92

Sammanfattning.....96

Mästare – en pådrivare för yrkesskickligheten ändå från starten

Mästare-tävlingens rötter sträcker sig långt tillbaka, ända till efterkrigstiden, då Finland skulle återuppbyggas. Den första arbetsskicklighetstävlingen arrangerades i Lojo år 1948. Tävligen som varade i en dag bestod av två delar: ett kunskapsprov och en praktisk uppgift. Dessa arbetsskicklighetstävlingar arrangerades varje år fram tills slutet av 1960-talet. Det ansågs att tävlingsarrangemanget var allt för arbetsamt i relation till tävlingarnas nytta. Arbetsskicklighetstävlingarna återupplivades igen på 1980-talet, i och med att Lokomos skola och mekaniska verkstad arrangerade tävlingen år 1985.

År 1988 arrangerades den första tävlingen under namnet Mästare (finska: Taitaja). Tävlingen gick av stapeln i Tavastehus, på maskin-, metall- och beklädnadsavdelningen. Bakom Mästare stod Förbundet för Finlands yrkesläroanstalter (SAOL), Yrkesutbildningsstyrelsen och Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund (AFC). Redan från början var målsättningen att förbättra uppskattningen för yrkesskicklighet och yrkesutbildning, att utveckla yrkesutbildningen och att öka dess dragningskraft. Tanken var att dra nytta av de goda erfarenheter man fått från arbetsskicklighetstävlingarna och att utvidga tävlingarna till att gälla hela yrkesutbildningen.

Under de första åren stod Tavastehus som värd för tävlingarna. I mitten av 1990-talet utlokalisierades tävlingsarrangemanget till olika orter, och sedan år 1997 arrangeras tävlingen i olika finländska städer varje år. År 2001 arrangerades tävlingen av Päijät-Hämeen koulutuskonserni. Det årets tävlingsarrangemang kan ses som en milstolpe i Mästare-tävlingens historia, eftersom tävlingen då för första gången arrangerades under ett och samma tak. Resten är historia, och i denna bok får ni läsa tankar och berättelser av dessa historieskapare.

Nuförtiden är Mästare det största evenemanget inom yrkesutbildningen i Finland, och årligen deltar tiotusentals åskådare och hundratals tävlande. Evenemanget omfattar Mästare FM-tävlingen i yrkesskicklighet, MästarePLUS-tävlingen, Mästare9 samt andra sidoevenemang. Dessutom arrangeras varje år ett tiotal semifinaler, i vilka uppemot 2000 yrkesstuderande deltar. Mästare respekterar ännu idag de ursprungliga målsättningarna och fungerar som yrkesutbildningens skyltfönster och utvecklade kraft – idag och i framtiden.

För att bekanta sig med Mästare och med mästarernas värld kan man starta med denna jubileumsbok som innehåller tankar och berättelser från Mästares 25 år långa resa. Via intervjuer beskrivs Mästare igår, idag och i framtiden.

Mika Tammilehto

direktör, ansvarsområdet för yrkesutbildning
Undervisnings- och kulturministeriet

”Mästare behöver sina aktörer, och därför uppmuntrar jag er alla med för att utveckla yrkesskicklighetstävlingarna och yrkesutbildningen – och samtidigt också utveckla er själva.”

Tävlingen är som grädde på moset

De effekter som Mästare-tävlingen har sträcker sig långt utanför de enskilda tävlingarna. Direktör **Mika Tammilehto**, med ansvarsområdet för yrkesutbildning vid Undervisnings- och kulturministeriet, tror att Mästare-verksamheten har en ljus framtid som utvecklande kraft inom yrkesutbildningen.

Direktör Mika Tammilehto ser utvecklandet av yrkesutbildningen som den viktigaste nyttan i samband med Mästare-verksamheten. Han själv anser att Mästare-tävlingen är den synliga stjärnan inom utvecklingsarbetet.

– Utvecklingen gynnar många: studerande, arbetslivet, utbildningsarrangörerna och undervisningspersonalen, räknar Tammilehto upp.

Han anser till exempel, att utvecklingen av lärarnas tränarfärdigheter på lång sikt gynnar alla studerande, inte bara de som deltar i Mästare-tävlingen.

Samarbete mellan utbildningsarrangörer och företag gynnar i sin tur läroanstalten i fråga, de studerande och företaget men även övriga samhället.

– Tack vare samarbetet får arbetslivet fler och fler kunniga arbetare.

Höjd status tack vare Mästare

Tack vare Mästare-verksamheten har yrkesutbildningen och många yrken fått en högre status.

– För tio år sedan pratades det mycket om att yrkesutbildningens status måste höjas. Nu har det hänt.

Enligt Mika Tammilehto har Mästare-verksamheten ökat dragningskraften av flera branscher. Till exempel så har mångsidigheten inom social- och hälsovårdsbranschen samt företagsamhet blivit mer synlig med hjälp av Mästare-evenemanget. Han tror att många branscher kan dra nytta av synligheten i samband med yrkesskicklighetstävlingarna.

– Många branscher har ett arbetskraftsbehov. Till exempel branschen för rengöringsservice har aktivt gått med i tävlingsverksamheten och har säkert också dragit nytta av synligheten. Branschen kommer säkert att dra ännu mer nytta av synligheten. Också inom skogsbranschen kommer det i framtiden att finnas behov av arbetskraft och genom tävlingsverksamheten kan man visa branschen på ett lockande sätt för ungdomarna.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

Att delta och tävla i Mästare är enligt Mika Tammilehto ett ypperligt sätt att redan under studietiden fördjupa sin yrkesskicklighet.

Förutom synlighet för olika yrken, ser Tammilehto tävlingsverksamheten som ett mycket bra sätt för företag att visa upp sig.

– Företagen får synlighet på ett mycket positivt sätt via Mästare-verksamheten. Många företag fortsätter att samarbeta med läroanstalterna även efter tävlingen. Det är till fördel för båda parter.

Fördelar med toppkompetens

De som drar mest fördel av Mästare-verksamheten är enligt Mika Tammilehto studerande inom yrkesutbildningen.

– Mästare-verksamheten är ett ypperligt sätt att fördjupa yrkesskickligheten redan under skoltiden.

Han betonar dock att Mästare också kan vara av stor nytta för de andra i klassen, inte bara för dem som deltar eller vinner i Mästare-tävlingen.

– Tanken att alla ska dra nytta av tävlingen är mycket viktig.

Regeringen har som mål att Finland ska vara världens mest kunniga befolkning år 2020. För att uppnå detta mål förutsätts också utveckling av toppyrkesskicklighet och allt mer flexibla studievägar. Yrkesskicklighetstävlingar är ett verktyg för att nå detta mål.

Tammilehto anser att uppbyggandet av studievägar för mästare och individuella studievägar är något som alla kan dra nytta av.

”Det har varit häftigt att få dela ut medaljerna i samband med Mästare-tävlingen. Det är fint att se dessa unga duktiga talanger. Även invignings- och avslutningsceremonierna är fina tillställningar som ger kalla kårar.”

HÖJDPUNKT

I Mästare-tävlingen måste man kunna koncentrera sig och stänga ute publiken.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

– Förbättrandet och utvecklandet av pedagogiska metoder tjänar alla. Detta har också utretts.

Professor **Petri Nokelainen** från Tammerfors universitet har forskat kring modeller för toppkompetens och konstaterat att de metoder som används inom mästarträning, så som mental träning och inläring som sker på arbetsplatserna, är lämpliga för alla studerandes inläring.

Mästare är inte hotat

Sett från undervisnings- och kulturministeriets synvinkel är fördelarna med Mästare-verksamheten mycket betydelsefulla jämfört med de finansiella insatserna.

– Visst måste alltid alla saker granskas på nytt när det är ekonomiskt dåliga tider, men tävlingsverksamheten har en mycket viktig roll som utvecklare av yrkesutbildningen och får därför inte upphöra. Det är därför inte troligt att Mästare-verksamheten inte skulle få stöd också i fortsättningen.

Det bästa med yrkesskicklighetstävlingarna i Finland är, enligt Mika Tammilehto, att den är sammankopplad med utvecklingen av utbildningen. Han tror att utvecklingen är den centrala orsaken till varför många läroanstalter flitigt deltar i verksamheten.

– Jag tror att just utvecklingen motiverar utbildningsarrangörerna. De gör ett mycket fint jobb med ganska små resurser. Evenemanget tenderar också att bli bättre och bättre för varje år.

De finländska Mästare-tävlingarna drar också mycket publik, jämfört med andra länder.

– Varje år kommer tiotusentals besökare för att se på tävlingarna och det är mycket jämfört med befolkningens mängden i Finland och städernas storlek. Det är tydligt att det i Finland görs mycket rätt. Det är svårt att komma på någonting annat som skulle vara ett bättre skyltfönster för yrkesutbildningen än Mästare-tävlingen.

Ännu tätare samarbete

Framtiden för Mästare-verksamheten är ljus enligt Mika Tammilehto. Det finns dock alltid rum för förbättring.

– Dialogen mellan utbildningsarrangörerna och arbetslivsrepresentanterna kunde vara ännu bättre. Läroanstalterna kunde ha ännu mer kontakt med företagen, också efter tävlingen och fråga vilka önskemål och behov företagen har. Då skulle säkert den gemensamma synen på utbildningen stärkas.

Tammilehto hoppas att också lärarna skulle hålla kontakt med företagen.

– Det skulle säkert vara lättare för lärarna att arrangera till exempel platser för inläring i arbetet, om de haft kontakt med arbetstagare inom företaget också annars.

Integrationen av yrkesskicklighetstävlingarna inom utbildningen måste fortsätta.

– Då kan kontakten till utvecklingen av yrkesutbildningen vara ännu tätare.

Låt barnen bekanta sig med olika yrken

Mika Tammilehto anser att konceptet för Mästare är bra och välfungerande. Det finns inga orsaker till att utvidga finaltävlingen, så att det även i framtiden kan arrangeras flera olika städer. I semifinalerna kunde däremot ännu fler studerande delta, både tävlande och i arrangemang.

Tammilehto ser inga större fördelar med att öppna upp för nya målgrupper att delta i Mästare-tävlingen, men i Mästare9 kunde däremot ännu yngre skolelever delta.

– Tanken att barn och unga genom Mästare9-tävlingen får bekanta sig med olika yrken och med arbetslivet kunde förstärkas. Under tävlingarna kunde det finnas eget program och lekfulla tävlingar även för skolelever i årskurserna 1-6.

Tammilehto minns att han i samband med WorldSkills 2011 i London såg många ivriga 10- och 11-åringar som fick testa olika praktiska saker, som till exempel murning.

- Det finländska Mästare-evenemanget klarar nog av jämförelse med andra länders evenemang. Mästare-verksamheten har visat sig förtjänt av sin plats. Mästare kommer garanterat också i fortsättningen att vara en viktig faktor för utvecklandet av yrkesutbildningen. •

Mika Tammilehto

- direktör, ansvarsområdet för yrkesutbildning, Undervisnings- och kulturministeriet

MOTTO

Det är bättre att veta vad man tror än att tro att man vet.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Läroanstalter, håll en aktiv kontakt med företagen också efter Mästare-tävlingen.
- Metoderna för mästarträning är lämpliga att använda inom all undervisning och för alla studerande.
- Fler deltagare i semifinalerna.
- Grundskolans klass 1–6 ska också involveras i Mästare9.

Dra nytta av allas kunskaper

Mästare-evenemanget är ett skyltfönster för yrkesutbildningen, samtidigt som yrkesutbildningen dessutom utvecklas och får större dragningskraft. Tävligen har också en viktig roll för att Finland ska kunna bli världens mest kompetenta nation 2020.

Finland står framför stora utmaningar. Vår ekonomi befinner sig i ett svårt läge, den offentliga ekonomin har hållbarhetsproblem och servicenivån sjunker. Därför krävs nu att allas kunskaper användas mer effektivt, vilket också återspeglas i målsättningarna för yrkesutbildningen och tävlingsverksamheten.

– För att Finland ska kunna bli världens mest kompetenta nation 2020 måste alla ges en chans att utveckla sin kompetens så mycket som möjligt. Dessutom behöver vi allt mer flexibla och individuella studievägar, också studievägar för toppkompetens. Tävlingsverksamheten är ett bra verktyg för att förverkliga dessa, menar undervisningsrådet och Skills Finlands styrelseordförande **Seija Rasku**.

Mästare är produktutveckling

Som representant för Undervisnings- och kulturministeriet ser Seija Rasku många fördelar med Mästare-verksamheten. I samband med Mästare-tävlingen visas olika utbildnings- och karriärmöjligheter upp. Samtidigt utvecklas yrkesutbildningen tack vare tävlingen.

– Via Mästare-tävlingen synliggör reformerna inom yrkesutbildningen fram. Genom tävlingen finns möjlighet att skapa och hitta på nya idéer, som senare kan bli en del av läroanstaltens vardag.

Läroanstalterna får också ett mera handledande undervisningssätt via tävlingen.

– Detta handledande undervisningssätt syns tydligt i yrkesskicklighetstävlingarna. Det erbjuder ett nytt sätt att undervisa, lära och tillägna sig olika saker. Detta kan i sin tur vara ett steg mot bättre kvalitet i undervisningen.

Tävlingsverksamheten är också ett sätt att motivera lärarna.

– Lärarens arbete är nödvändigtvis inte alltid så tacksamt. I samband med Mästare-evenemanget och träningen inför Mästare är läraren engagerade. Lärarna blir motiverade av duktiga studerande och vill också därför utveckla den egna yrkeskompetensen mer än tidigare.

BILD: Jaakko Manninen, Mästare2012

Prisutdelningen är en oförglömlig stund för vinnarna. Enligt Seija Rasku är Mästare-tävlingen ett utmärkt sätt att visa sin yrkesskicklighet.

Arbetslivet hittar yrkesproffsen

Teman och tyngdpunktsområden för yrkesutbildningen och Mästare-evenemanget är bland annat företagsamhet, hållbar utveckling samt arbetsförmåga och -säkerhet.

Företagsamhet ingår också som en tävlingsgren men tävlingsverksamheten i sig själv uppmuntrar till företagsamhet.

– Studerande som deltagit i yrkesskicklighets-tävlingar verkar överlag ha mera entusiasm och mod för att bli egenföretagare.

Regeringen har satt som mål att Finland ska vara världens mest kunniga nation 2020. För att uppnå detta mål anser Rasku att man på bästa sätt måste dra nytta av allas talanger. Dessutom måste de toppbegåvade studerande identifieras och stödjas stödja dem.

– Tävlingsverksamheten är ett bra sätt att identifiera och stödja de begåvade.

Rasku är nöjd över att MästarePLUS också har inkluderats i Mästare-familjen. Tack vare Mästare-PLUS lyfts de specialstuderandes kunskande fram och arbetsgivarna kan hitta nya blivande arbetstagare också bland dem. Även bland specialstuderande finns talangfulla yrkesproffs.

”När Mästare9 var ganska nytt besökte jag Mästare9-tävlingen i Esbo tillsammans med mina söner. Lagen peppade och hejade på varandra, och mina söner blev ivriga över hur mycket fint man kan göra med sina egna händer.”

HÖJDPUNKT

Mästare-tävlingens uppgifter motiverar både studerande och lärare. Seija Rasku menar att läroanstalterna borde dra nytta av tävlingsuppgifter i den vanliga undervisningen.

Mästare som en del av vardagen

Enligt Seija Rasku borde utbildningsanordnarna skriva in tävlingsverksamheten i sin strategi och i sina läroplaner. Då skulle verksamheten bli en mera naturligt del av deras vardag än tidigare. Dessutom vore det bra om utvecklingen av toppkompetensens med hjälp av tävlingsverksamheten skulle bli en del av de nationella examensgrunderna.

– Nu kan det bli så att en del av lärarna anser att tävlingsverksamheten är som ett "hemligt sällskap", som vissa pysslar med. Om verksamheten skulle ingå som en del av läroanstalternas vardag skulle en dylik elitistisk stämpel försvinna. Tävlingsverksamheten kunde vara en av många individuella studievägar och lärarna kunde erbjuda denna studieväg som ett alternativ åt sina studerande.

Om tävlingsverksamheten och läroplanerna ingår i strategin så skulle utvecklandet av toppkompetens inte längre skulle gälla enbart på några få lärare. Så är fallet i en del läroanstalter idag.

– Om tävlingsverksamheten kommer utöver det vanliga undervisningsarbetet och de vanliga studierna, blir också deltagandet och engagemanget tungt. Mästare-verksamheten borde integreras mer än tidigare i undervisningen för specialstuderande.

– Antalet deltagare i MästarePLUS är i dagsläget ganska litet jämfört med den totala andelen specialstuderande.

Inkludera tävlingsuppgifterna i undervisningen

Seija Rasku anser att läroanstalterna kunde dra nytta av tävlingsverksamheten i den egna undervisningen på ett mera systematiskt sätt.

– En del av läroanstalterna drar bra nytta av tävlingsuppgifterna, medan andra inte gör det. Seija Rasku menar att t.ex. tävlingsuppgifterna bättre kunde användas inom undervisningen. Skills Finland har samlat uppgifter från Mästare-evenemanget i en uppgiftsbank på sin webbplats.

– Kanske det finns orsak att se sig i spegeln och fundera om Skills Finland förmått marknadsföra användningen av tävlingsuppgifterna i undervisningen tillräckligt.

Läroanstalterna kunde också lära sig mer av varandras exempel. Vissa läroanstalter klarar sig år efter år mycket bra i Mästare-tävlingen. Rasku föreslår att en läroanstalt som är villig att utvecklas skulle söka benchmarking-objekt inom Mästare-nätverket, och ta reda på vad som görs inom de läroanstalter som klarar sig bra och sedan utveckla den egna verksamheten i samma riktning. Benchmarking-metoder betyder analysering av en förebild och att lära sig med hjälp av denna.

Tävlingsgrenarna ska utveckla undervisningen

Enligt Seija Rasku kunde Mästare-tävlingens grenar utveckla utbildningen mer än tidigare.

– Kunskapsbehoven kommer i framtiden att ligga i gränzonen mellan olika branscher. Förverkligandet av grenarna borde därför utvecklas mera innovativt.

Till exempel kunde olika tävlingsgrenar förenas genom tävlingsuppgifterna. Alternativt kunde det i en tävlingsuppgift kombineras flera olika tävlingsgrenar, föreslår Rasku.

– På så sätt skulle man inte enbart vara i de egna facken. I internationella yrkesskicklighets-tävlingar finns redan sådana teamgrenar.

Rasku tycker också att man borde dra mera nytta av det man lärt sig i samband med internationell tävlingsverksamhet för att utveckla yrkesutbildningen i Finland.

Seija Rasku hoppas att Mästare-evenemanget får behålla sin ställning som det största årligen återkommande evenemanget inom yrkesutbildningen och att evenemanget också i fortsättningen arrangeras på olika ställen i Finland varje år.

– Storleken ger synlighet och ökar intresset för evenemanget. Om tävlingen arrangeras endast vartannat år, hamnar alltid en årskull i kläm. Men det är klart att arrangemanget ska förverkligas i enlighet med vad ekonomin tillåter och i enlighet med verksamhetsomgivningens förändringar. •

Seija Rasku

- undervisningsråd, Undervisnings- och kulturministeriet
- medlem i styrelsen och i arbetsutskottet sedan år 2009, ordförande för styrelsen och för arbetsutskottet sedan år 2012, Skills Finland rf
- officiell delegat, WorldSkills International

MOTTO

**Allt som förtjänas att göra,
förtjänas att göra ordentligt.**

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Läroanstalter, inkludera deltagande i tävlingsverksamheten i utbildningsanordnarens strategi och i läroplanen.
- Lärare, dra ännu mer nytta av de Mästare-tävlingsuppgifter som finns i Skills Finlands uppgiftsbank i din undervisning
- Läroanstalter, använd benchmarking och lär av varandras goda erfarenheter.
- Mer innovativitet i tävlingsuppgifterna, så som uppgifter där olika grenar kombineras.

Med Mästare mot framtiden

Att ha förmågan att kunna anpassa sig och att kunna göra saker på ett annorlunda sätt är en del av yrkesskickligheten. Innovativitet och problemlösning borde synas ännu mer även i Mästare-tävlingen anser **Aulis Pitkälä**, generaldirektör för Utbildningsstyrelsen.

Ett av de stora målen för Mästare-verksamheten har uppnåtts. Mästare-verksamheten har hjälpt till att öka yrkesutbildningens popularitet och även gjort den mera känd, till och med så mycket att yrkesutbildningen i vissa delar av Finland är populärare än gymnasieutbildningen.

Det andra stora målet för Mästare-tävlingen har varit att utveckla examensgrunderna för yrkesutbildning. Arbetet med examensgrunderna fortgår som bäst och Mästare-verksamheten är ett bra stöd för detta arbete även om stödet kunde vara ännu större. Utbildningsstyrelsens generaldirektör Aulis Pitkälä hoppas på ännu fler besökare i samband med Mästare-tävlingens semifinaler.

– Semifinalerna borde spridas ännu bättre, så fler studerande än i nu läget skulle delta.

Nya uppdrag för Mästare

När allt fungerar som det ska hjälper yrkesutbildningen till att utveckla arbetslivet i den egna regionen. Aulis Pitkälä hoppas också att samarbetet mellan läroanstalterna och de lokala företagen skulle öka, både generellt sett och i Mästare-sammanhang.

– Utbildningen måste på ett flexibelt sätt kunna svara mot näringslivets behov, även om företagen själva också ska vara aktiva om de i framtiden vill ha tillgång till bra arbetskraft. Pitkälä anser också att Mästare-verksamheten bättre borde inkorporeras i läroanstalternas normala vardag. Detta skulle till exempel betyda att en studerande som visat sitt kunnande i en tävlings-situation, inte skulle behöva visa samma kunnande igen.

– Man kunde till exempel fundera på om deltagandet i Mästare-tävlingen vore ett lämpligt sätt att genomföra examenstillfällena inom fristående examen. Eftersom vi lever i ekonomiskt strama tider, så vore det bra om Mästare-tävlingen ännu bättre kunde sammankopplas med den vanliga undervisningen och examenstillfällena. Pitkälä anser att flexibilitet är önskvärd med tanke på förnyandet av examina. För att förbättra kompetensen måste utbildningssystemet vara flexibelt.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

Vid Mästare-tävlingarna 2013 i Joensuu deltog 440 tävlande.

Anpassade tävlingsgrenar

Enligt Aulis Pitkälä bör förbättring av kompetens alltid hållas i åtanke när Finlands framtid diskuteras.

– Kompetens är Finlands enda chans att klara sig. Som utvecklare av yrkesutbildningen kunde Mästare-verksamheten till exempel föra fram tanken om mästarträning till den normala undervisningsvardagen. Pitkälä hoppas också att yrkesutbildningen och den allmänbildande gymnasieutbildningen skulle ha mera kontakt.

– I Mästare-grenarna kunde främmande språk, matematik och fysik tillämpas. På så sätt kunde kombinationsexamen uppmärksammas.

Pitkälä skulle gärna också se gymnasieutbildande sida vid sida med yrkesstudier i Mästare-tävlingarna.

– Om det i en gymnasieskola ingår projektarbeten eller avhandlingar, kunde gymnasisterna förverkliga dessa genom att delta i arrangemanget av Mästare-tävlingen. Deras deltagande borde sammankopplas med någon praktisk uppgift eller med ett problem som behöver lösas.

Förutom gymnasieutbildningen kunde även yrkeshögskolestudenter delta i Mästare-tävlingarna, menar Pitkälä. Till skillnad från gymnasister kunde studenter från yrkeshögskolor delta som tävlande.

– Vissa av yrkeshögskolornas praktiska branscher, så som sjuksköterskeutbildningen, kunde vara tävlingsgrenar i Mästare-tävlingen. I detta nu finns heller inget system där det följs upp om yrkeshögskolorna uppnår sina inlärningsmål.

”Jag ingick in i styrgruppen för Mästare2008 i Esbo. Den glada stämningen under tävlingsdagarna har etsat sig fast i mitt minne. Ungdomarna tävlade i god anda, och mest mot sig själva.”

HÖJDPUNKT

Enligt Aulis Pitkälä borde man fokusera ännu mera på problemlösning i Mästare-tävlingens uppgifter. Pitkälä tror att våra klyftiga ungdomar hittar på smarta lösningar.

Fokus på vissa grenar

Aulis Pitkälä anser att Mästare-tävlingen kunde fokuseras på sådana branscher där det råder brist på arbetskraft och branscher som kommer att vara stora arbetsgivare i framtiden.

– Man borde fundera på om Mästare ska koncentrera sig på de branscher som har brist på arbetskraft. Åtminstone borde sådana branscher synas bättre än andra branscher under tävlingarna.

Pitkälä tror att företagen och fackföreningarna inom branscher som behöver mer arbetskraft, skulle vara intresserade av att få större synlighet i samband med Mästare-tävlingen än vad de får idag. Han föreslår också att det skulle skapas styrgrupper för grenfamiljerna. Grupperna skulle fundera på åt vilket håll grenfamiljens tävlingsuppgifter ska utvecklas och hur uppmärksamheten kunde koncentreras till de branscher som behöver mycket arbetskraft.

– Jag tror att företagen och fackföreningarna skulle vara intresserade av att medverka i dylika styrgrupper. På så vis kunde vi få en bredare bas för utvecklingsverksamheten. Pitkälä menar att fokuseringen på vissa grenar kunde motiveras med att det redan nu ingår väldigt många tävlingsgrenar i Mästare och ifall yrkeshögskolorna också ansluter sig till tävlingen skulle antalet grenar öka ännu mera.

Nya jobb består av problemlösning

God yrkeskunskap består ofta av förmågan att anpassa sig till föränderliga förhållanden. Pitkälä framhåller att tävlingsuppgifterna i Mästare-tävlingen kunde inrikta sig mer på problemlösning och mindre på mekaniskt genomförbara uppgifter, så som byte av bildäck på kortast möjliga tid.

– Det handlar trots allt om smarta ungdomar som kan ha mycket bättre lösningar på problem än vuxna, vars funderingar ofta är lite gammaldags. Mästare-tävlingen kunde styras mot en mera insiktsfull och innovativ riktning. Enligt Pitkälä finns det vissa kunskaper som alla yrkesutövare har behov av, till exempel företagsamhet och kunskaper inom affärsverksamhet.

– Vi måste noggrant fundera över vad framtidens kunnande är och sedan styra tävlingsverksamheten åt det hållet. Pitkälä menar också att man i samband med arrangemanget av Mästare-tävlingen kunde dra ännu mera nytta av informations- och kommunikationsteknik. Det vore också en idé att ta med alumniverksamhet.

– Alumniverksamhet är ett bra verktyg för att få feedback och för att bygga nätverk.

Ta i bruk god praxis

I Mästare-tävlingen deltar läroanstalter som år efter år lyckas väl inom vissa grenar. Aulis Pitkälä tror att Skills Finland och läroanstalterna kunde samla in god praxis och bra erfarenheter från Mästare-verksamheten på ett mera systemetiskt sätt och att läroanstalterna på så vis kunde dra nytta av dessa.

– Läroanstalterna kunde, som begreppet säger, lära av varandra.

Liknande identifiering av best practise och att lära av dem skulle enligt Pitkälä göras inom EuroSkills- och World-Skills-tävlingarna.

Han anser också att det i Finland borde skapas en exportorganisation för yrkesutbildningen. I den kunde Skills Finland, läroanstalterna och utbildningsstyrelsen ingå. Skills-nätverket och Mästare-konceptet kunde också dra nytta av utbildningsexporten.

– Jämfört med många andra länder har yrkesutbildningen i Finland det bra ställt. Eventuellt kunde också Mästare-tävlingen vara en exportprodukt. Aulis summerar att Mästare-tävlingen är ett bra sätt att utveckla yrkesutbildningen. Det lönar sig för läroanstalterna att dra nytta av Mästare i sin verksamhet.

– Mästare har fungerat på ett lysande sätt men ännu finns det saker att utveckla. •

Aulis Pitkälä

- generaldirektör, Utbildningsstyrelsen
- styrelsens viceordförande från år 2013, Skills Finland rf

MOTTO

Det man lär sig med glädje, glömmen man inte.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Inkludera gymnasieämnen på ett anpassat sätt i Mästare-tävlingen.
- Praktiska branscher från yrkeshögskolan med som tävlingsgrenar i Mästare-tävlingen.
- Inkludera företag och fackföreningar i grenfamiljernas styrgrupper för att utveckla och stärka rollen i Mästare-tävlingen särskilt de branscher som behöver arbetskraft i framtiden.
- Alumnaverksamhet som en del av Mästare-verksamheten.

Mästare som föregångare och testlaboratorium

Nya innovationer sker i gränzonen mellan olika branscher. **Eija Alhojärvi**, verksamhetsledare för Skills Finland, hoppas att Mästare-evenemanget i framtiden mer än tidigare går i bräschen i fråga om innovationer.

Under sin 25 år långa historia har Mästare-verksamheten strävat efter att utveckla yrkeskunnandet i Finland. Mästare-tävlingen utvecklar den grundläggande yrkesutbildningen, Mästare9 fungerar som verktyg för studiehandledningen så att niondeklassarna kan bekanta sig med olika yrken och MästarePLUS utvecklar specialundervisningen inom yrkesutbildningen.

Mästare-arrangörerna bli mer kunniga för varje år. En arrangör utvecklar till exempel marknadsföringen medan en annan utvecklar företagsamheten, och eftersom dessa goda erfarenheter förmedlas vidare så sker en utveckling av evenemanget. Enligt Skills Finlands verksamhetsledare Eija Alhojärvi förlöper arrangemanget av Mästare-evenemanget väl. Läroanstalterna kunde dock dra bättre nytta av yrkesskicklighetstävlingarna.

– Mästare-verksamheten kunde fungera ännu bättre som utvecklare av yrkesutbildningen.

Mästare ska tjäna målsättningarna

Eija Alhojärvi anser att alla läroanstalter borde fundera på varför det skulle löna sig för dem att delta i Mästare-verksamheten och sedan delta enligt det sätt som bäst tjänar den egna organisationens strategi.

– Om en läroanstalt till exempel vill utveckla utbildningen inom en viss gren, så lönar det sig att anmäla tävlande till den tävlingsgrenens Mästare-semfinal och sedan att lära sig av de andra läroanstalterna och av de erfarenheter som tävlingen för med sig. Om en läroanstalt vill öka dragningskraften bland niondeklassarna, ska man satsa på Mästare9-tävlingen.

Att delta i Mästare-evenemanget är enligt Eija Alhojärvi inte ett självändamål, utan ett sätt att uppnå läroanstaltens målsättningar. Mästare-tävlingen har också fungerat väl med tanke på yrkesutbildningens förändrade behov.

– När företagsamhet inkluderades som del av alla yrkesinriktade grundexamina, inkluderade även Mästare-tävlingen företagsamhet i evenemanget, både som egen tävlingsgren och som separat del inom alla tävlingsgrenar. På detta sätt fick företagsamhet synlighet, och alla grenstyrgrupper var tvungna att fundera vad företagsamhet inom den egna branschen egentligen betyder.

BILD: Kirs Kuneilus, Mästare 2013

Enligt Eija Alhojärvi borde läroanstalterna ta reda på vad Mästare kan erbjuda just dem.

God erfarenheter ska spridas

En del av läroanstalterna är bra på att dra nytta av Mästare-verksamheten, till exempel genom att använda Skills Finlands uppgiftsbank, medan andra läroanstalter är mindre bra på detta. Eija Alhojärvi hoppas att alla läroanstalter skulle ta med yrkesskicklighetstävlingar som en del av den egna strategin och samtidigt dra nytta av Mästare-verksamheten på ett systematiskt sätt. Även om bara en studerande och lärare skulle delta i Mästare-tävlingen, är fördelarna många.

– Många lärare har berättat, att om det i gruppen finns en studerande som tränar minskar hela gruppens frånvaro och inlärningsmotivationen ökar. På samma sätt påverkar en intresserad lärare också övriga lärare. Jag hoppas att de lärare och studerande som deltagit skulle sprida information och berätta vad de lärt sig åt andra lärare och studerande.

Motsvarande goda erfarenheter syns på Mästare-evenemangets område.

”I samband med Mästare-tävlingen i Åbo 2005 testade vi olika lösningar som vi planerat inför WorldSkills 2005 i Helsingfors. Alla test gick bra och vi fick mycket positiv feedback. Under den sista dagen av Mästare förstod jag att vi kommer att klara av arrangemanget av WorldSkills utan problem. I samma stund förstod jag också att de nationella och de internationella tävlingarna skapar en helhet, där den ena inte kan fungera utan den andra.”

HÖJD PUNKT

De branscher som kommer att behöva mycket arbetskraft kunde enligt Eija Alhojärvi synas ännu starkare i framtida Mästare-tävlingar.

– Många utbildningsarrangörer bedömer att effekterna finns kvar i regionen i tio år. Sådana effekter är till exempel ett större antal sökande, ökat samarbete mellan företag och läroanstalter samt ett fördjupat samarbete mellan läroanstalter.

Mästare steget före

Om en av utmaningarna är att få läroanstalterna att dra ännu mer nytta av Mästare-verksamheten inom den egna undervisningen, så är den andra utmaningen att Mästare bättre borde tjäna förnyandet av yrkesutbildningen. Eija Alhojärvi anser att Mästare-verksamheten och Mästare-tävlingen kunde ligga steget före och undersöka och identifiera vilket slags kunskande framtidens arbetsliv behöver.

– Alla nya innovationer sker i gränzonen mellan olika branscher. Jag skulle gärna se Mästare som en föregångare där man inte enbart tävlar inom branscher och yrken som redan finns. Jag önskar att man i uppgifterna kunde kombinera yrkeskunskande inom olika yrken, så som till exempel teknik- och närvårdargrenarna. Mästare kunde fungera som testlaboratorium.

I nuvarande form motsvarar tävlingsgrenarna i Mästare-tävlingen examensgrunderna och tävlingsuppgifterna motsvarar examensgrundernas krav på yrkesskicklighet. Detta för att alla studerande ska ha möjlighet att delta i semifinalerna. Det är viktigt att alla ska ha möjlighet att delta även i framtiden.

– Tävlingsuppgifterna borde utvecklas så att de blir mer inriktade på problemlösning, liksom det görs inom undervisningen.

Dragningskraft åt sysselsättande branscher

Enligt Eija Alhojärvi borde också grenarna fundera på hur yrkesutbildningen skulle få ännu mer dragningskraft inom de branscher där det i framtiden kommer att finnas behov av arbetskraft.

– Yrkesutbildningens dragningskraft är i allmänhet bra, eftersom hälften av dagens ungdomar söker sig till yrkesutbildning och hälften till gymnasieutbildning. Utmaningen ligger dock i mötet mellan de ungas idéer och arbetslivets behov. Vi borde fundera på hur vi ökar dragningskraften inom de branscher som har ett stort behov av arbetskraft.

Alhojärvi menar att en del av denna utmaning är att kunna förutspå inom vilka branscher som det kommer att behövas arbetskraft. Förändringarna i arbetslivet sker ofta i snabb takt och utbildningen lämnar ofta efter.

– De utbildningar som idag är populära, är också populära Mästare-grenar. De mest populära grenarna samlar mycket publik. Därför lönar det sig att placera en populär gren bredvid en mindre populär gren, så att tittarna märker att även den andra branschen är intressant.

Mästare bekant utomlands

Mästare är det största årligen återkommande evenemanget inom yrkesutbildningen i Finland. Eija Alhojärvi menar att evenemanget i sig själv, tack vare detta, har ett mervärde. Mästare-evenemanget når även sin målgrupp.

– Mästare-tävlingen fungerar ypperligt som ett skyltfönster. För de olika målgrupperna finns något att titta på och lära sig. För till exempel eleverna i grundskolan finns studievägar och för professionella inom olika områden finns seminarier.

De finländska Mästare-tävlingarna är kända också utomlands.

– Vi behöver inte översätta ordet Mästare (finska: Taitaja) för utlänningarna, de känner ändå till tävlingen.

Storleken på Mästare-finalen är lämplig, anser Alhojärvi. Däremot kunde semifinalerna locka ännu fler deltagare från läroanstalterna. •

Eija Alhojärvi

- verksamhetsledare, Skills Finland
- officiell delegat, WorldSkills Europe

MOTTO

Carpe diem – fånga dagen.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Läroanstalter; dra nytta av Mästare-evenemanget för att förverkliga de egna målsättningarna.
- Mästare-tävlingen som testlaboratorium för yrkesutbildningen och ändrade yrkesbilder.
- De branscher som behöver mycket arbetskraft ska synas ännu bättre i samband med Mästare-tävlingarna.
- Ännu fler deltagare från olika läroanstalter i semifinalerna.

Yrkesutbildningen fick ett lyft tack vare Mästare

Marita Modenius, rektor emerita för Koulutuskeskus Salpaus, har deltagit i Mästare-verksamheten sedan 1990-talet. Hon har sett hur Mästare har vuxit och utvecklats. Modenius ser en positiv framtid för Mästare.

Marita Modenius, pensionerad rektor för Koulutuskeskus Salpaus sedan 2013, har deltagit i Mästare-verksamheten sedan 1990-talet. Under slutet av 90-talet arbetade hon som utvecklingschef för Päijät-Hämeen koulutus konserni. Redan då blev hon intresserad av Mästare-evenemanget och uppmanade också läroanstalternas rektorer att komma med.

År 2001 tillträdde Modenius som ledande rektor för det nya Koulutuskeskus Salpaus och fick samtidigt stå som värdinna för det första stora Mästare-evenemanget.

– Då skapade vi den nuvarande verksamhetsmodellen där tävlingsevenemanget arrangeras på ett och samma ställe. Vi hämtade modellen för Mästare2001 från WorldSkills1999 i Montreal.

Mästare2001 var det första stora Mästare-evenemanget. Det var också startskottet för yrkesutbildningens ökande popularitet i Finland.

Mästare står för jämställdhet

Marita Modenius har haft många olika roller inom Mästare; inspiratör, påhejare och arrangör. Som nybliven rektor i början av 2000-talet satte hon som mål att alla branscher inom läroanstalten skulle delta i tävlingsverksamheten. Idag, nästan 15 år senare, är en av läroanstaltens målsättningar att minska ojämställdheten.

– Målsättningen att verksamheten ska minska ojämställdheten är ett strategiskt mål. I praktiken betyder det att en så bred grupp som möjligt av studerande ska delta i Mästare-verksamheten, enligt egen nivå. Ofta när det fokuseras på en viss grupp studerande, så glöms de andra bort.

Andra målsättningar som Koulutuskeskus Salpaus satt upp är ett bra samarbete med lokala företag samt att inspirera lärarna till att delta i Mästare.

– De studerande deltar inte, om lärarna inte informerar dem.

En annan stort målsättning är att inlärningsresultaten och inlärningsmiljöerna ska vara av internationell toppklass. Enligt Marita Modenius stödjer också tävlingsverksamheten detta.

Marita Modenius har också erfarenheter från internationella tävlingar. Vid WorldSkills 2013 i tyska Leipzig hade Finland en stor stödtrupp.

BILD: WorldSkills International

Tävlingschefen koordinerar

Vid Koulutuskeskus Salpaus har utsetts en tävlingschef som koordinerar både Mästare- verksamheten och annan tävlingsverksamheten. Tävlingschefen besöker till exempel de olika enheternas informationstillfällen och berättar om tävlingsverksamheten. Dessutom arrangeras olika träningsevenemang för de som ska delta i Mästare-tävlingen. Läroanstalten har också inkluderat Mästare i sin strategi och i läroplanen.

I och med utnämmandet av en tävlingschef har informationspridningen om Mästare-verksamheten i en stor läroanstalt som Salpaus blivit bättre, säger Modenius.

– På 90-talet fanns några enstaka eldsjälar och läroanstaltens verksamhet inom Mästare var på deras ansvar.

I nu läget är antalet deltagare från Koulutuskeskus Salpaus på en bra nivå men hela tiden uppmuntras nya branscher att komma med.

Koulutuskeskus Salpaus stod som arrangör för Mästare2014.

– Jag tror att evenemanget ökar entusiasmen. Man kan inte brinna för Mästare om man inte själv sett evenemanget.

Att delta i evenemanget ökar säkert intresset enormt.

”Jag fick äran att säga öppningsorden vid Mästare2001 i splitternya Messukeskus i Lahtis. Just då kände jag att vi skrev om historien för den finländska yrkesutbildningen.”

HÖJDPUNKT

Mästare-evenemanget upplevde en enorm tillväx under 2000-talet.

Uppgången började på 2000-talet

Sedan Mästare2001 har yrkesutbildningen i Finland blivit allt mer populär och uppskattad. Koulutuskeskus Salpaus blev i samma veva en känd läroanstalt. Efter tävlingen har antalet sökande vuxit i jämn takt.

– Även många branscher som tidigare inte varit så populära har ökat i uppskattning. Till exempel har byggbranschen och de olika tekniska branscherna fått en högre status tack vare Mästare-verksamheten.

Modenius anser också att företagen blivit mer naturliga samarbetspartners delvis tack vare yrkesskicklighetstävlingarna. Lärarna berikar sitt arbete genom att delta i tävlingsverksamheten, och de studerande överträffar sig själva som tävlande och arrangörer.

– Koulutuskeskus Salpaus har haft mycket nytta av Mästare. Arrangemanget av Mästare2014 ser vi också som en viktig samhällelig uppgift.

Mästare2001 arrangerades långt av Koulutuskeskus Salpaus och Skills Finland, medan arrangemanget av Mästare2014 sker i samarbete mellan flera utbildningsarrangörer och företag. Mästare-evenemanget har utmynnat i en stor mängd samarbeten och partnerskap, menar Modenius.

En viktig internationell dimension

Koulutuskeskus Salpaus har engagerat sig i Mästare-verksamheten. Läroanstalten ser Mästare som ett verktyg för att lära sig nya verksamhetssätt, utveckla yrkesutbildningen och stödja läroplanen.

– Mästare-verksamheten har fått ett starkt fäste i läroanstaltens verksamhet. Den nya rektorn och tävlingschefen har engagerat sig starkt i Mästare. Tyvärr påverkar det ekonomiska läget motivationen och intresset.

Modenius förutspår att det ekonomiska läget tvingar fram urval inom Mästare-evenemanget hon vill inte förutspå exakt vad som ska bort. Det internationella samarbetet ser hon som viktigt och hoppas att det får kvarstå.

– Salpaus har till exempel bjudit in representanter från den ryska utbildningssektorn och andra samarbetsföretag för att bekanta sig med Mästare-evenemanget. Jag tycker det är viktigt med internationellt samarbete.

Modenius anser att läroanstalterna borde väva in Mästare-verksamheten i den vanliga undervisningen för att förstärka tävlingsverksamheten även under ekonomiskt hårda tider. Hon menar att Mästare-tävlingen förtjänar sin plats, eftersom yrkesutbildningens popularitet ökat tack vare tävlingen. Mästare är också ett enastående skyltfönster för yrkesutbildningen.

Mästare som exportprodukt

Som ett utvecklingsobjekt inom tävlingsverksamheten ser Marita Modenius sammankopplandet av verksamheten med utbildningsexporten.

– I Finland finns en kvalitativ yrkesutbildning och goda möjligheter till utbildningsexport. Mästare-evenemanget kunde hjälpa exporten. De finländska pedagogiska modellerna, lärmiljöerna och samarbetet mellan yrkesutbildningen och arbetslivet utvecklas och sprids redan nu genom Mästare-tävlingen till våra internationella partners.

Modenius menar att Mästare tagit många lärdomar från WorldSkills-evenemanget och dessa två tävlingar liknar varandra i mångt och mycket.

– Det är klart att WorldSkills är mycket större än Mästare och att ett land i samma storleksklass som Finland behöver inte arrangera ett evenemang i samma storleksklass som WorldSkills2013 i Leipzig.

Enligt Marita Modenius behöver Mästare-evenemanget vidareutvecklas, även om grundidén och evenemangets fina stämning gärna får vara den samma i framtiden.

– Rent spel, entusiasm och att vi sätter oss själva i linje som en enad front är härligt. Jag har alltid blivit glad över ungdomarna när jag i samband med tävlingen har diskuterat med motiverade och förväntansfulla ungdomar, eller när jag ser hur de koncentrerar sig på en uppgift. Vilken fin känsla! •

Marita Modenius

- undervisningsråd
- rektor emerita, Koulutuskeskus Salpaus

MOTTO

Utan fördomar mot nya utmaningar.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Läroanstalter; utse en tävlingschef med ansvar över tävlingsverksamheten vid läroanstalten.
- Låt oss hålla kvar det internationella samarbetet inom Mästare.
- Inkludera Mästare-verksamheten i utbildningsexporten.
- Känslan om att vi gör någonting viktigt tillsammans bör hållas kvar i Mästare-sammanhang.

Studeringe får bättre självförtroende och vågar tro på sig själva

Lektor **Tapio Kattainen** vid Suomen Liikemiesten Kauppaopisto har själv upplevt hur studeringe fått bättre självförtroende och vågar tro på sig själva efter beröm från domare. Kattainen menar att Mästare fungerar bra men att man hela tiden måste sträva framåt och inte stanna på stället.

Tapio Kattainen, lektor vid Suomen Liikemiesten Kauppaopisto, har deltagit i Mästareverksamheten sedan år 2000. Sin bana inom Mästare började han som semifinalkoordinator. Sedan år 2005 har han varit huvuddomare i grenen för produktion av webbsidor och under de senaste åren har han också fungerat som teknisk delegat vid EuroSkills.

Mästare har blivit populärare

Tapio Kattainen tycker att det är bra att studeringe har möjlighet att visa sin yrkesskicklighet i samband med den årliga tävlingen. Att varje år delta i Mästare-tävlingen hör också till Suomen Liikemiesten Kauppaopistos målsättningar.

– Vår målsättning är att skicka merkonom- och datanomstuderande till semifinalerna varje år.

Vi erbjuder också vår personal möjligheten att delta i träningen och i tävlingsverksamheten, berättar Kattainen.

Varje år deltar läroanstaltens studeringe allt flitigare i tävlingen. Att våga delta i en tävling kräver mod.

– För många studeringe är en tävling skrämmande. De är kanske rädda för att misslyckas eller för att förlora ansiktet om de inte lyckas i tävlingen. Vi har försökt peppa våra studeringe och intresset har ökat.

Genom Mästare-tävlingen har Kattainen också fått uppleva den stolthet studeringe känner när det har gått bra, och hur deras självförtroende växer.

– I tävlingen ser man hur nöjda de tävlande är, speciellt när domare från arbetslivet ger dem beröm.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

Koncentrerade tävlande vid Mästare2013 som hade över 37 600 besökare.

Viktiga arbetslivskontakter

Tapio Kattainen ser många fördelar med Mästare-verksamheten.

– Förutom framgång och tävlingserfarenhet, så har de studerande möjlighet att skaffa nyttiga kontakter till arbetslivet. Tapio Kattainen känner till flera före detta studerande som anstälts av företag när de utmärkt sig i Mästare-tävlingen.

Enligt Kattainen är Mästare-evenemanget en viktig kanal för marknadsföring och för att visa yrkesskickligheten, både för Suomen Liikemiesten Kauppaopisto och för hela den finländska yrkesutbildningen.

–Evenemanget för på bästa möjliga sätt fram yrkesutbildningens kvalitet. Sedan Mästare2001 i Lahtis har yrkesutbildningens popularitet helt klart stigit.

Mästare2001 var det dittills största Mästare-evenemanget och efter det har tävlingen fortsatt att växa. Kattainen menar också att läroanstalterna och det regionala arbetslivet kopplas samman på ett naturligt sätt via Mästare.

– I tävlingen har arbetslivsrepresentanterna möjlighet att se nivån på de bästa studerandena inom varje bransch. Utan Mästare skulle de inte på samma sätt ha möjlighet att se vad de studerande kan. Dessutom tar många lärare kontakt med olika företag på grund av evenemanget. I vanliga fall har kanske endast lärare som handleder under inläring i arbetet kontakt med företagen via inläring i arbetet, men tack vare Mästare-tävlingen har fler lärare chansen att kontakta företag.

”Vid Mästare2003 i Jyväskylä tog mina studerande dubbelseger inom produktion av webbsidor och guld i databehandling. Det var en seger också för mig som tränare.”

HÖJDPUNKT

Tävlingsgrenarna inom IT och informationsteknik kräver kreativitet och tekniskt kunnande.

Yrkesmässig utveckling

Tapio Kattainen har aldrig känt att tävlingsverksamheten blivit för betungande.

– Även lärarna lär sig mycket under evenemanget. Evenemanget fungerar som vidareutbildning för lärarna. Mästare är också ett bra sätt att träffa andra lärare och jämföra till exempel hur undervisningen fungerar vid andra läroanstalter och hur andra utvecklat sina lärmiljöer.

En av finaluppgifterna för produktion av webbsidor vid Mästare2012 var att använda samarbetspartnern Microsofts nya molntjänst Azure. Samtidigt lärde sig Kattainen att använda molntjänsten och kunde sedan undervisa om detta åt sina studerande.

Under Mästare-tävlingen presenteras ofta nya trender innan de finns med i läroanstalternas läroplaner.

– Via Mästare-tävlingen får läroanstalterna information om det nyaste inom företagsvärlden. Samtidig får också läroanstalterna ofta arbetsredskap och material från företagen att använda i undervisningen.

Kattainen hoppas verkligen att fler unga lärare skulle bli intresserade av Mästare.

– De inom verksamheten aktiva lärarna åldras och det är en risk. Samma lärare är också som engagerade i många olika verksamheter och då finns det en risk att de tröttnar och drar sig ur.

Tävlingsverksamheten ska in i undervisningen

Inom Suomen Liikemiesten Kauppaopisto kommer man att fortsätta att delta i Mästare-tävlingen som tidigare.

– Effekterna av lågkonjunkturen inom den allmänna ekonomin är svåra att förutse.

Tapio Kattainen är rädd att den svåra ekonomiska situationen eventuellt kan minska Mästare-evenemangets budget och sätta mer press på arrangörerna.

– Evenemanget har vuxit de senaste åren och därför blir det också mera jobb för arrangörerna.

Kattainen menar att det vore bra om man kunde sammankoppla tränings- och tävlingsverksamheten med undervisningen också med hjälp av finansiering.

– En del av det studerandespecifika enhetspriset som läroanstalterna får kunde användas till tränings- och tävlingsverksamhet. Så är förstås redan fallet men man kunde åtminstone nämna saken i den kommande finansieringsmodellen för andra stadiets yrkesutbildning.

Kattainen hoppas att tävlingsdeltagande också skulle fungera som yrkesprov.

– Jag tycker att tävlingen är ett naturligt sätt att genomföra yrkesprov. Särskilt vid internationella tävlingar är tävlingssituationen mycket mer utmanande än ett yrkesprov på en arbetsplats. I vissa fall har dock examenskommissionen ansett att den enda platsen för ett yrkesprov är på en riktig arbetsplats.

Involvera också studerande vid yrkeshögskolor

Tapio Kattainen skulle gärna se att studerande från yrkeshögskolor skulle delta i Mästare-tävlingen i framtiden.

– I en del grenar kunde också yrkeshögskolestuderande delta. På så sätt skulle man få fler lärare involverade i verksamheten. I de internationella tävlingarna ingår också sådana tävlinggrenar som vi i Finland inte har utbildning i inom andra stadiet, endast inom yrkeshögskolorna.

MästarePLUS och Mästare9 har varit lämpliga komplement, anser Kattainen.

– En tävling där man får visa sin yrkesskicklighet är precis lika viktig för specialgrupper, som för alla andra. Mästare9 är yrkesutbildningens marknadsföring till grundskoleeleverna i årskurs åtta och nio. Detta har ökat yrkesutbildningens popularitet bland grundskoleeleverna.

Kattainen anser att Mästare-tävlingen försvarar sin position som ett årligen återkommande evenemang, men förnyelse är ändå ett livsvillkor för ett bra evenemang.

– Mästare har under de senaste åren format sig själv till den nuvarande storleken. Ofta är det tyvärr inte bra om allt bara fortsätter som tidigare. Därför borde man fundera på att ta med yrkeshögskolorna. Yrkeshögskolorna utgör också en plats för vidareutbildning för många som gått i yrkesskola. •

Tapio Kattainen

- lektor, Suomen Liikemiesten Kauppaopisto
- huvuddomare inom Mästare-tävlingens gren för produktion av webbsidor sedan 2005
- teknisk delegat, WorldSkills Europe

MOTTO

I Mästare-tävlingen är alla vinnare!

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Lärare; uppmuntra dina studerande att delta i semifinalerna.
- Läroanstalter; delta i Mästare-tävlingen. Mästare är den bästa tänkbara marknadsföringen för yrkesutbildningen.
- Lärare; Mästare fungerar som yrkesinriktad tilläggsutbildning. Dra nytta av detta.
- Studerande vid yrkeshögskolorna med som Mästare-tävlande.

Mästare sätter ribban högt

Hela klassen inspireras av krävande uppgifter när det finns en klasskamrat som deltar i Mästare-tävlingen. Då blir sammanhållningen och inlärningsnivån bättre. Detta är summan av att Mästare-verksamheten tas med i läroanstaltens vardag.

Åbo yrkesinstituts målsättning med Mästare-tävlingen är inte att hämta hem en massa medaljer, även om det också lyckats. Det viktigaste är att alla studerande har möjlighet att delta och får testa de egna kunskaperna.

– Det är viktigare att delta än att vinna, konstaterar **Hannu Immonen**, direktör för Åbo yrkesinstitut.

Han har erfarenhet av Mästare-verksamhet både som arrangör, tränare och domare.

De studerande som deltar i Mästare-tävlingen är ofta mera intresserade av sitt framtida yrke än andra. Deras deltagande i semifinalerna hjälper ändå hela gruppen.

– När en del deltar i Mästare-tävlingen förstärks hela gruppens motivation för undervisning. Ofta vill även de andra i gruppen testa på mer komplicerade uppgifter när de ser att andra gör dem. När några studerande tränar inför tävlingen ger det en ny stämning och förbättrar inlärningsnivån för hela gruppens.

Ingen separat träning

Ingen separat träning arrangeras för de studerande från Åbo yrkesinstitut som deltar i semifinalerna.

– Träningen är kopplad till undervisningen. Den grundläggande utbildningen ska hålla så hög kvalitet att man med den klarar av att delta i semifinalerna.

Om en studerande kvalificerar sig till finalen, så finns möjlighet att satsa mera på träning.

Enligt Hannu Immonen har Åbo yrkesinstitut lyckats integrera Mästare-verksamheten som en del av läroanstaltens vardag.

– Hos oss har vi inte separerat Mästare-verksamheten från undervisningen. Deltagarna räcker ändå på bred front.

BILD: Ville Kokkola / Mästare2015

Hannu Immonen föreslår att läroanstalterna skaffar stora och dyra maskiner gemensamt.

Även om Hannu Immonen är nöjd över antalet studerande från Åbo yrkesinstitut som deltar i semifinalerna, finns det alltid utrymme för fler. Dessutom kunde läroanstalten dra mer nytta av Mästare-tävlingens uppgifter i undervisningen.

– Antalet deltagare i semifinalerna kunde kanske ökas. Dessutom kunde vi också använda tävlingsuppgifter mer i undervisningen. Nivån på utbildningen ska ändå höjas hela tiden och därigenom också nivån på uppgifterna.

Arrangemanget kräver en stor insats

Åbo yrkesinstitut arrangerade Mästare2005 och står nu återigen som värd för tävlingarna i maj 2015.

– Vi anser att arrangemanget är ett så viktigt verktyg för att utveckla läroanstalten att vi vill arrangera evenemanget igen. Tio år är en lämplig period.

År 2005 arrangerade Åbo yrkesinstitut som ensam läroanstalt finalen och alla sidoevenemang tillsammans med företagssamarbetspartners. Mästare2015 kommer att vara en gemensam insats av åtta samarbetande läroanstalter.

– Vi ville att de övriga utbildningsanordnarna i Egentliga-Finland också skulle delta i arrangemanget och utveckla den egna verksamheten med hjälp av tävlingen. Vi har andra gemensamma utvecklingsprojekt men detta nästan fyra miljoner stora projekt är helt klart den största gemensamma insatsen hittills.

”Min egen adept vann guld i rörläggning år 2002. I grundskolan var han specialstuderande, men lyckades sedan ta hem guld i Mästare-tävlingen. Det bästa är när man hjälper en ung förmåga framåt.”

HÖJDPUNKT

Det är alltid ett stort jobb när tävlingsområdet ska byggas upp.

Mästare-evenemanget har aldrig tidigare gemensamt arrangerats av så många läroanstalter som Mästare2015 i Åbo.

– Jag anser att även andra läroanstalter borde fundera på att samarbeta kring arrangemanget av evenemanget. Då kan man dela på kostnaderna och arbetsbördan och flera läroanstalter får vara med och utveckla sin egen verksamhet.

Långvariga samarbetspartners

Nöjda tävlande och tränare, samt att nå fram till de viktigaste målgrupperna ser Hannu Immonen som de viktigaste målsättningarna inför Mästare2015.

– Det viktigaste är förstås att arrangera ett lyckat Mästare-evenemang. Jag hoppas att vi når fram till de grundskolelever som funderar på sitt yrkesval och till deras föräldrar, samt till unga vuxna som funderar på ett nytt yrke.

Immonen menar att arrangörernas börda skulle bli lättare om evenemanget hade fler långvariga samarbetspartners än vad som nu är fallet.

– Om evenemanget i ännu högre grad skulle ha stora företag som långvariga samarbetspartners och läroanstalterna istället kunde fokusera på att hitta lokala samarbetspartners, skulle arrangemanget förflöpa smidigare. Jag hoppas att detta utvecklingsarbete mellan Skills Finland och de arrangerande läroanstalterna kunde fortsätta och fördjupas och på samma gång skapa nya modeller för företagssamarbete.

Immonen anser att man borde få till stånd ännu fler grundläggande verksamhetsmodeller för arrangerandet av evenemanget.

– Varje Mästare-arrangör kunde då direkt ta dessa modeller i bruk.

Maskinerna till läroanstalterna efter tävlingen

Hannu Immonen önskar också hjälp från Skills Finland enbart med företagssamarbete utan dessutom med anskaffningen av dyra maskiner till Mästare-tävlingen. Enligt Immonen skulle det löna sig för läroanstalterna att skaffa stora och dyra maskiner gemensamt.

– Principerna från WorldSkills2005 i Helsingfors, d.v.s. "Maskiner till skolorna via tävlingarna" fungerar bra. Detta lönar sig att använda också annars. Då sprider man riskerna och kostnaderna.

Med dyra maskiner menar Hannu Immonen maskiner som kostar 50 000–100 000 euro, till exempel svarvar som används i grenen för maskinberbetning. Även i grenarna fordonsmekanik och kock finns många dyra och värdefulla anläggningar.

– Att skaffa stolar och datorer till tävlingsplatsen är inget problem.

Enligt Immonen kunde huvudarrangören i samarbete med Skills Finland koordinera anskaffningen av maskiner och utrustning. I övrigt borde man också jobba mera för att öka samarbete läroanstalterna emellan.

Krympande resurser är en utmaning

Åbo yrkesinstitut är villiga att på bred front delta i Mästare-verksamheten även i framtiden.

Med tanke på de hårdare tiderna och de krympande resurserna poängterar Hannu Immonen vikten av att direkt koppla semifinaldeltagandet till undervisningen. Han tror att läroanstalterna i framtiden eventuellt inte har möjlighet att arrangera Mästare-evenemanget varje år.

– Det vore också bra att fundera på om evenemanget kunde arrangeras i litet mindre skala än nu.

Hannu Immonen har märkt att varumärket "Mästare" (finska: Taitaja) under de senaste tio åren blivit avsevärt mera känt.

– När vi arrangerade Mästare2005, var det många som frågade oss vad Mästare var. Nu känner företagen till Mästare. Det behöver inte längre förklaras.

Immonen är nöjd över det starka Mästare-varumärket och att evenemanget har en betydelsefull effekt på regionen.

– Jag är säker på att Mästare-evenemanget fortsätter och utvecklas. •

Hannu Immonen

- direktör, Åbo yrkesinstitut
- teknikchef, Skills Finland ry
- teknisk delegat, WorldSkills International

MOTTO

Inget arbete är perfekt.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Läraren ska se till att den grundläggande utbildningen håller en så hög nivå, att man klarar av att delta i semifinalen med den bakgrunden.
- Läroanstalter; arrangera Mästare-evenemanget tillsammans.
- Läroanstalter; samarbeta mera. Skaffa dyr undervisningsutrustning gemensamt.
- Fler praktiska verksamhetsmodeller om Mästare-arrangemanget åt läroanstalterna.

Läraren ger också av sig själv

Mästare-verksamheten kräver orädda lärare och en förmåga att våga kasta sig in i nya saker, men verksamheten ger också mycket tillbaka. Enligt **Renne Sänisalmi**, lärare inom grönsektorn, är en av Mästare-verksamhetens största utmaningar att få lärarna att bli intresserade och engagerade.

Renne Sänisalmi, lärare inom grönsektorn, har deltagit i Mästare-verksamheten sedan år 2006. När han första gången fick höra om Mästare tänkte han att han inte kommer att engagera sig i verksamheten. Efter att en kollega berättat om sina goda erfarenheter och senare Rennes egna positiva erfarenheter, så ändrade han dock åsikt i frågan.

Min tvekan berodde nog mest på min egen osäkerhet. Tävlingsverksamhet mäter också lärarens kunskande, säger Sänisalmi.

I och för sig tror Sänisalmi att lärarna inom den finländska yrkesutbildningen är så pass duktiga på att undervisa, att det med den bakgrunden är möjligt att klara sig bra i Mästare-tävlingen. När semifinalanmälan börjar närma sig, brukar Sänisalmi skicka e-post åt lärarna inom branschen för att sporra dem att delta i tävlingen. Enligt Renne Sänisalmi är tävlingsverksamhetens allra största utmaning att väcka lärarnas entusiasm för Mästare-verksamheten.

– Vi borde få med fler nya läroanstalter i verksamheten.

Träningen ökar skarpsyntheten

Renne Sänisalmi upplever att både hans kunskaper inom anläggning av grönområde och hans pedagogiska kunskande har ökat tack vare Mästare-verksamheten.

– Man blir mer skarpsynt av att träna studerande inför tävlingen. Genom träningen lär man sig att läsa av individer och bedöma vilken slags handledning som passar för vem. Träningen sker ofta mellan endast två parter och är ganska annorlunda jämfört med vanlig undervisning. Under träningen måste läraren närma sig den studerande mer än under vanlig klassrumsundervisning.

Sänisalmi har också valt utundervisningsmetoder från tävlingsverksamhetens djupgående handledning till den grundläggande undervisningen. Han anser att den egna undervisningsmetoden har förändrats i sin helhet och blivit mera handledande som en följd av engagemanget i Mästare-verksamheten.

Dessutom är tävlingsverksamheten ett viktigt verktyg i skapandet av nätverk.

BILD: WorldSkills International

Anläggning av grönområde medverkar också som gren i de internationella WorldSkills- och EuroSkills-tävlingarna.

– I Finland finns bara ett tjugotal läroanstalter som ger undervisning inom anläggning av grönområde, och på grund av långa avstånd har vi ganska lite samarbete. Genom Mästare-tävlingen lär man känna andra människor och många av de senaste årens samarbetsformer inom inläggning av grönområde har startat via Mästare-verksamheten.

Mästare mäter nivån

Målsättningar som Kainuun ammattiopisto satt gällande Mästare-verksamheten är att utveckla undervisningen, skapa nätverk med andra läroanstalter och samarbetspartners, kvalitetsmätning och att förbättra synligheten. Även om Mästare-verksamheten ännu inte är omnämnd i läroanstaltens strategi, är det meningen att verksamheten ska implementeras som en del av den grundläggande utbildningen. Till exempel deltagande i Hämeen ammattikorkeakoulus utbildning "Ammattitaitokilpailut osaksi opetusta" tillsammans med Itä-Suomen ammattitaito ry stödjer denna målsättning. Kainuun ammattiopisto är medlem i Itä-Suomen ammattitaito ry.

Renne Sänisalmi tycker att det är bra att läroanstalterna via Mästare-tävlingarna får färdiga övningsuppgifter som kan användas i undervisningssyfte. Han använder själv gamla tävlingsuppgifter ur Skills Finlands uppgiftsbank i den egna undervisningen. Vid Kainuun ammattiopisto uppmantrar man till användandet av gamla tävlingsuppgifter i undervisningen.

”Jag blir alltid extra glad när mina egna adepter klarar sig bra i Mästare-tävlingen och när de är stolta över sin egen yrkesskicklighet. De kanske inte vinner, men de gör sitt yttersta.”

HÖJDPUNKT

Renne Sänisalmi tycker att det var ett lyckat drag att ha grenens tävlingsområde på ett riktigt parkområde i Joensuu 2013.

Fler genuina arbetsituationer

Enligt Renne Sänisalmi har det lönat sig att satsa på Mästare- verksamheten. Vid Mästare2013 i Joensuu ansvarade Kainuun ammattiopisto för arrangemanget av grenen för anläggning av grönområde.

– Det var verkligen ett jobb som lönade sig. Vi byggde upp ett bestående parkområde mellan ishallen och tiedepuisto i Joensuu. Det var ett bra inlärningsobjekt och byggandet av området bestod av riktigt parkbyggnadsarbete. En del av byggarbetet ingick i tävlingsuppgiften, medan en del av arbetet gjordes som studieprestationer av våra egna studerande. Dessutom arrangerade vi sju examenstillfällen åt våra egna studerande i samband med tävlingen.

Renne Sänisalmi är av den åsikten att tävlingsuppgifterna i ännu högre grad borde likna genuina arbetsuppgifter och tävlingssituationen borde mer likna en verklig arbetsituation. Han anser också att de produkter som skapas i samband med tävlingen ska ha ett ändamål och användas även efter tävlingen.

– Det var första gången som tävlingsuppgiften inom anläggning av grönområde utfördes som ett riktigt objekt, istället för till exempel i en sandlåda. Jag förstår att det inte alltid är möjligt att skapa verkliga objekt men jag hoppas att tävlingen i framtiden kunde vara så genuin som möjligt och att man inte enbart jobbar i sandlådor.

Man kan fiffla med poängberäkningen

Förutom fler genuina tävlingsuppgifter, så hoppas Renne Sänisalmi på ett tydligare poängberäkningssystem. Poängberäkningen borde enligt honom utvecklas så att den uttryckligen stödjer den yrkesmässiga utvecklingen.

– Ibland har det inom anläggning av grönområde varit möjligt att fiffla med mätpoängen. Om en tävlande till exempel har märkt att en mur anlagts på en grund av fel höjd, har man i justeringen av höjden använt metoder som man i verkligheten inte kan använda. Genom att definiera bedömningskriterierna ännu noggrannare, undviker man dylika situationer.

Noggrant definierade bedömningskriterier skulle å andra sidan kräva att åtminstone huvuddomaren har tidigare erfarenhet av Mästare-tävlingen. Enligt Renne Sänisalmi borde huvuddomaren redan från början finnas med som stöd för den grenansvarige vid utarbetandet av bedömningskriterierna. På samma sätt borde också grenens styrgrupp grundligt sätta sig in i bedömningskriterierna.

Sänisalmi anser att det redan finns bra modeller för anordnandet av Mästare-tävlingen och att Skills Finland gör ett bra arbete. Man borde dock satsa mera på att få med nya läroanstalter i verksamheten. Åt dessa läroanstalter borde man motivera deltagandet med det faktum att yrkesutbildningen utvecklas genom Mästare-tävlingen.

– Ibland motiverar man deltagandet i Mästare med vikten av ökad synlighet för yrkesutbildningen, men jag tycker att den roll tävlingen har på utvecklingen inom yrkesutbildningen är ännu viktigare.

Mästare-tävlingen endast vartannat år

Renne Sänisalmi tror att de minskade anslagen inom yrkesutbildningen i framtiden tvingar läroanstalterna att även spara på sin tävlingsverksamhet.

– När det blir ekonomiskt dåliga tider är tävlingsverksamheten en sådan sak som man enkelt kan skära ned om man inte ser nyttan med verksamheten.

Sänisalmi hoppas att Mästare-evenemanget också i fortsättningen arrangeras på en och samma ort, som ett enda stort evenemang. Det är en fin upplevelse för deltagarna när de får tävla i ett stor-evenemang. Om tävlingen skulle delas och arrangeras på flera olika ställen skulle intresset och uppmärksamheten från media minska.

– Hellre än att evenemanget måste krympas, så kunde man arrangera tävlingen endast vartannat år. Det är bra med ett stort evenemang men jag tycker ändå inte att tävlingen ska växa sig ännu större än idag för då blir det svårt att lämpliga städer som klarar av arrangemanget.

Renne Sänisalmi tror att han även i fortsättningen kommer att finnas kvar inom Mästare-verksamheten. •

Renne Sänisalmi

- lärare inom trädgårdsskötsel, Kainuun ammattiopisto

MOTTO

Alla måste få göra sina egna misstag.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Lärare, ta mod till dig och testa om Mästare-verksamheten är just din grej.
- Ännu fler tävlingsuppgifter som påminner om genuina arbetsituationer och -uppgifter.
- Skapa ett tydligare poängberäkningssystem.
- Mästare-tävlingen ska även i framtiden arrangeras som ett enda stort evenemang.

Lyft fram special-studerandes kompetens

Vi har alla ett behov att vara en del av någonting större. Utbildningschef **Hannu Koivula** från Ammattiopisto Luovi hoppas att MästarePLUS blir en ännu viktigare del av Mästare-evenemanget i framtiden.

Ammattiopisto Luovi som anordnar utbildning för studerande i behov av särskilt stöd har inkluderat Mästare-verksamheten i sin strategi. Man anser att tävlingsverksamheten är en viktig del av de studerandes utbildning och fostran. Läroanstaltens målsättning är att genom Mästare-verksamheten öka sitt samarbete med andra läroanstalter. Varje år deltar minst en tävlande från skolans sju olika enheter, antingen i MästarePLUS eller i Mästare-tävlingen. De år när läroanstalten själva arrangerar MästarePLUS deltar de studerande också i tävlingsarrangemangen.

– Vi har lyckats med dessa målsättningar. I MästarePLUS-semifinalerna har i medeltal tio tävlande deltagit. I Joensuu 2013-evenemanget deltog ett par hundra studerande och lärare från vår läroanstalt i arrangemangen, berättar Hannu Koivula, utbildningschef för Ammattiopisto Luovi.

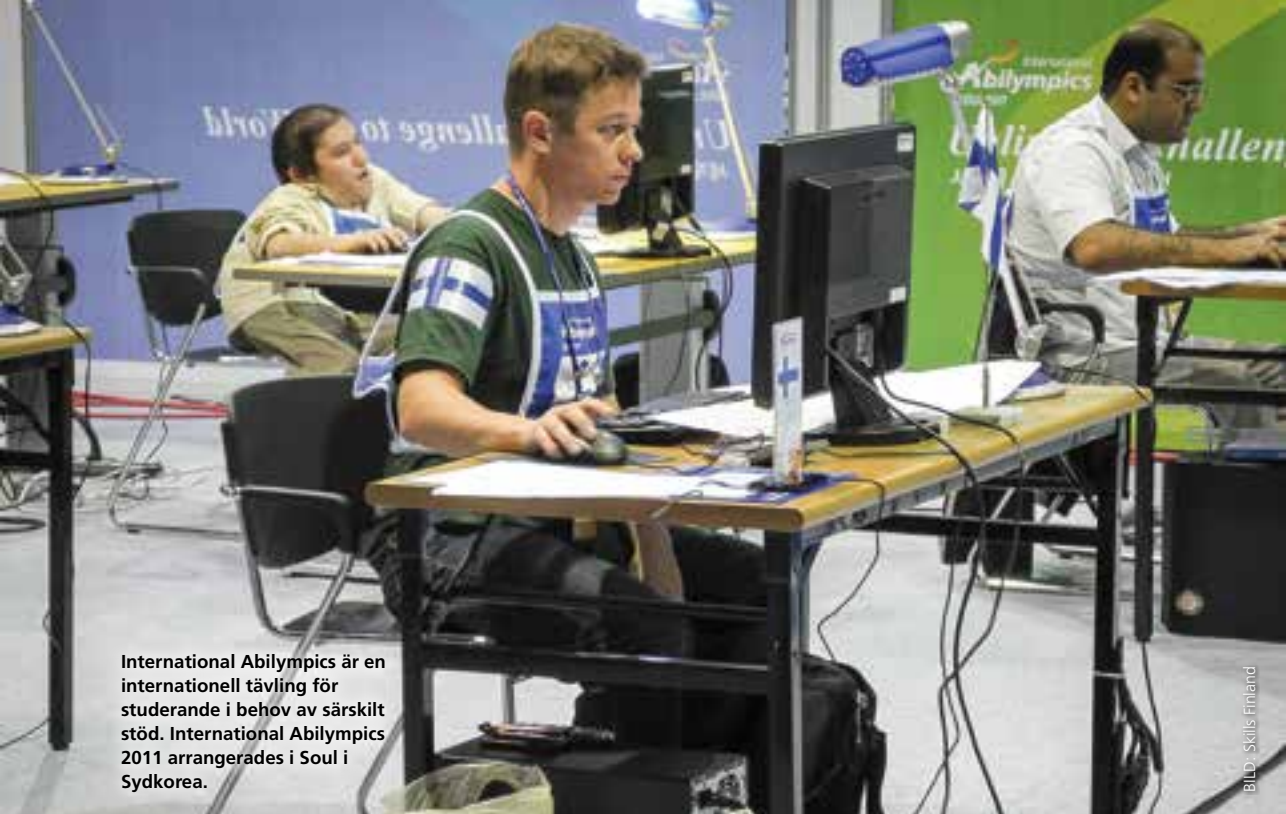
Goda erfarenheter ger tävlingsmotivation

Det nu redan åttaåriga MästarePLUS kunde gärna ha fler deltagare. Särkilt om man jämför med totala antalet studerand i behov av särskilt stöd i Finland. Vid ammattiopisto Luovi har nöjda deltagare och lärare höjt intresset för Mästare.

– Mästare-verksamheten ger de studerande och lärarna en ny syn på studierna och arbetslivet. Det är viktigare att delta än att vinna. Erfarenheterna av framgång, att mäta sina egna gränser och att utveckla det egna kunnandet är målsättningarna för deltagarna i tävlingen. Att delta i Mästare-tävlingen är också ett sätt att vara med i samhällsutvecklingen, summerar Hannu Koivula.

Enligt Koivula har samarbetet med andra läroanstalter ökat tack vare Mästare-verksamheten.

– Visst har vi också haft framgångsrika tävlanden. Viktigare än de enskilda framgångsrika studerandena inom verksamheten tycker jag det är att samarbetet ökat och att många deltar i arrangemangen, t.ex. i kafeterian eller städar på evenemangsområdet. Det är viktigt att få känna sig som en del av någonting större.

International Abilympics är en internationell tävling för studerande i behov av särskilt stöd. International Abilympics 2011 arrangerades i Soul i Sydkorea.

BILD: Skills Finland

Arbetsgivare, arbetare erbjuds

Hannu Koivula tycker att det är viktigt att studerande i behov av särskilt stöd deltar i Mästare-verksamheten och evenemanget också därför att arbetsgivarna ser deras färdigheter.

– Finland behöver alla händer. Vi vill visa att det finns många jobb som studerande i behov av särskilt stöd klarar av. De har en hög arbetsmotivation.

Koivula anser också att MästarePLUS-tävlingens uppgift är att minska arbetsgivarnas fördomar.

– En del arbetsgivare är kanske rädda för att anställa arbetstagare som är i behov av särskilt stöd. Därför är det viktigt att få bort dessa fördomar, och Mästare-tävlingen är ett ypperligt tillfälle att visa entusiasm och färdigheter.

MästarePLUS-tävlingen är enligt Koivula ett viktigt skyltfönster för specialyrkesläroanstalterna. Genom tävlingen blir dessa läroanstalter mer kända och populära.

– De studerande är också stolta över att representera just vår skola.

”Mina ögon tårades vid Mästare2010 i Uleåborg när jag såg hur en av våra studerande fick en knepig uppgift klar och hurrade åt sig själv. Han hoppade upp från stolen, höjde sina armar och publiken applåderade. Hela hans ansikte lyste av lycka.”

HÖJDPUNKT

Rengöringsbranschens synlighet i samband med MästarePLUS och Mästare-tävlingen har ökat branschens uppskattning och dragningskraft.

BILD: Jaakko Manninen, Mästare2012

Direkt marknadsföring påverkar

Det var tack vare enskilda goda erfarenheter som ledningen, lärarna och de studerande vid ammattiopisto Luovi blev intresserade av Mästare-verksamheten. Hannu Koivula menar också att de jämnårigas marknadsföring på gräsrotsnivå är ett av de mest effektiva marknadsföringstricken. Det betyder att studerande och lärare berättar åt andra studerande och lärare varför det är bra att delta i Mästare-tävlingen.

– De jämnårigas marknadsföring inverkar på ett helt annat sätt än om det uppifrån beordras deltagande i någonting.

Enligt Hannu Koivula har läroanstaltens ledning en mycket viktig roll, eftersom det är ledningen som möjliggör deltagandet i Mästare. Om tävlingsverksamheten finns med i läroanstaltens strategi, betyder det att verksamheten är ideologiskt godkänd och viktig. Lärarna behöver förstås också själva ha intresse av att delta. Förutom de strategiska riktlinjerna måste lärarna naturligtvis ha en vilja att delta.

– Lärarna har en enorm betydelse för hur motiverade de studerande är.

En allt starkare Mästare-familj

Hannu Koivula anser att MästarePLUS-tävlingen borde få mera synlighet inom Mästare-evenemanget än den har för närvarande, och också ha bättre anknytning till det än tidigare.

– Fortfarande ska man tävla med andra som är jämbördiga men samma tävlingsområden kunde t.ex. användas mer än för närvarande. Jag hoppas att MästarePLUS inte blir specialyrkesläroanstalternas separata lekplats. Alla bör få känna att de är en del av Mästare-familjen.

Fyra femtedelar av alla studerande i behov av särskilt stöd studerar vid vanliga yrkesläroanstalter. Koivula menar att det är just dessa studerande som borde tas med i Mästare-verksamheten i högre utsträckning.

Det vore bra om läroanstalterna tillsammans kunde diskutera också MästarePLUS-tävlingens tävlingsgrenar.

– Jag skulle också gärna tillsammans med vanliga yrkesläroanstalter diskutera i vilka MästarePLUS-grenar det skulle löna sig att tävla i MästarePLUS-tävlingen.

Diskussionen kring tävlingsgrenarna bottnar i en större fråga kring inom vilka branscher dessa studerande får jobb och vilken slags utbildning det lönar sig att anordna för dem.

Det är viktigt att alla deltar

Hannu Koivula anser att det hänt mycket i utvecklingen av MästarePLUS-tävlingen.

– Samarbetet mellan specialyrkesläroanstalterna har blivit tätare. Också den allmänna attityden gentemot MästarePLUS har förbättrats. Många godkänner nu MästarePLUS-tävlingen som en naturlig del av Mästare-evenemanget. Det är till stor del tack vare Skills Finlands arbete.

Hannu Koivula tror också att framtiden ser ljus ut för Mästare-evenemanget och MästarePLUS.

– Nedsänkningen av finansieringen för yrkesutbildningen är även i detta fall bekymmersamt.

Koivula önskar också att arrangörerna och de tävlande, som inte når en pallplats, skulle få mera uppmärksamhet.

– Arrangörerna och semifinaldeltagarna gör också en stor insats i tävlingen. Alla dessa deltar i utvecklandet av yrkesutbildningen och testar samtidigt sina gränser. •

BILD: Sini Rintahaka

Hannu Koivula

- utbildningsledare, Ammattiopisto Luovi

MOTTO

Allt har en tendens att ordna sig.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Specialyrkesläroanstalter och utbildningsanordnare som erbjuder specialundervisning; fundera på hur ni kan dra nytta av Mästare-evenemanget.
- Mer direkt marknadsföring om MästarePLUS inom läroanstalten.
- MästarePLUS som en allt starkare del av Mästare-evenemanget.
- Mera positiv feedback åt de stödteam som deltar i arrangemangen och även åt alla deltagare inte bara åt vinnarna.

Mästare behöver förnyas

Mästare har en stor betydelse för yrkesutbildningens utveckling och tävlingsarrangemanget är väl arrangerat. När det blir hårdare ekonomiska tider måste man dock vara beredd att göra drastiska förändringar.

Jyväskylä ammattiopisto har stått som värd för Mästare-tävlingen två gånger. Mästare2003 och Mästare2012 arrangerades i Jyväskylä. Rektor **Kirsti Kosonen** menar att det har lönat sig att arrangera evenemanget och att delta i tävlingsverksamheten.

– Att delta i tävlingsverksamhet är ett enkelt sätt att utveckla personalens kunskaper. Tack vare tävlingsverksamheten håller personalen sina kunskaper uppdaterade och det säkerställer en kvalitativ undervisning för alla studerande, berättar Kosonen.

De lärare som är involverade i tävlingsverksamheten är medvetna om vilka slags utmaningar arbetslivet genomgår just nu och vilken kompetens som krävs för att klara dessa utmaningar. Nätverk bildas mellan olika läroanstalter och företag samtidigt som de studerandes kunskaper stärks.

Trots detta misstänker Kirsti Kosonen att Jyväskylä ammattiopisto inte kommer att arrangera nya Mästare-tävlingar med dagens villkor i åtanke.

– När läroanstalternas statsandelar skärs ned och företagen också har det svårt och kanske inte deltar i lika stor utsträckning som tidigare, så måste arrangören ta en allt för stor ekonomisk risk.

Finansieringen måste utvecklas

Kirsti Kosonen anser att Mästare-tävlingens finansiering måste förnyas. Enligt henne borde arrangörerna redan i ett tidigt skede få information från Undervisnings- och kulturministeriet om hur stor andel understöd de betalar åt arrangören.

– Arrangören tar nu en stor risk och förbinder sig att arrangera tävlingen utan att veta beloppet från ministeriet. På grund det ekonomiska läget är situationen en helt annan idag än för fem år sedan.

Kosonen menar att det vore skäl att fundera om det är nödvändigt att arrangera så stora och dyra tävlingar som man gjort de senaste åren. Hon anser att man kunde standardisera vissa utvalda delar av Mästare-tävlingen och på så vis underlätta arrangörernas arbete.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

Enligt Kirsti Kosonen kunde Mästare-evenemangets visuella intryck bestå av liknande delar från ett år till ett annat.

– Man kunde till exempel göra färdiga kommunikations- och marknadsföringspaket. Gällande det visuella uttrycket kunde man ha fler standardiserade delar som bestäms för till exempel fem år framåt. Varje arrangör kunde göra några små ändringar själva.

Kosonen tycker att ett gemensamt visuellt uttryck som är lätt att känna igen också kunde öka Mästare-evenemangets synlighet.

Fler Mästare-arrangörer

I Finland finns ett tiotal städer vars läroanstalter har praktisk kapacitet att arrangera Mästare-evenemanget. Enligt Kirsti Kosonen vore det bra om ännu fler städer kunde stå som värd för evenemanget och att fler läroanstalter kunde delta i arrangemanget.

– Tävlingen ger en vitamininjektion åt regionens ekonomi och jag skulle gärna se att fler orter får dra nytta av dessa effekter.

Kosonen tror att en större mängd standardiserade delar gällande evenemanget också skulle möjliggöra att mindre läroanstalter skulle kunna arrangera tävlingen. Enligt henne är spelrummet för arrangörerna onödigt stort som situationen är nu.

– Genom att minska arrangörernas spelrum skulle arrangemanget bli lättare för alla.

”Avslutningsceremonin för Mästare2012 i Jyväskylä avslutades med en musik- och dansuppvisning där den yngsta deltagaren var 5 år och de äldsta var unga vuxna. Det var mycket imponerande. När jag tittade på uppvisningen så konstaterade jag att framtiden verkligen finns i ungdomarna.”

HÖJD PUNKT

Studenter Juho Ihlainen och Krista Karppinen var programvärdar för Mästare2013. Evenemanget var också en chans för dem att visa vad de kunde.

Som ett alternativ ser hon att man skulle bilda en tävlingsring bland de största städerna och att de läroanstalter som hör till ringen skulle arrangera Mästare-tävlingen i tur och ordning enligt ett på förhand överenskommet sätt.

– Det skulle dock kräva en stabil finansiering.

En tävling för hela andra stadiet

Enligt Kirsti Kosonen kunde också studierande i gymnasiet delta i vissa Mästare-grenar.

– Hela andra stadiets utbildning kunde dra nytta av Mästare. Studerande i gymnasiet kunde delta i åtminstone de data-tekniska tävlingsgrenarna.

Kosonen menar att det vore viktigt för gymnasiestuderande att delta i tävlingen, främst med tanke på studiehandledningen.

– Många som först studerat i gymnasiet väljer att senare studera och utbilda sig inom yrkesutbildningen.

I samband med Mästare2012 i Jyväskylä deltog studerande från gymnasiet och arrangerade vissa sidoevenemang, vilket fungerade bra enligt Kosonen. I Mellersta Finland är utbildningsanordnarna vana att samarbeta med varandra.

– Det är länge sedan vi till exempel skulle ha deltagit i något projekt där endast yrkesskolorna i Jyväskylä har medverkat.

Involvera också invandrarstuderande

Inom yrkesutbildningen studerar en hel del invandrare men deras insats i Mästare-sammanhang är förhållandevis liten. Enligt Kirsti Kosonen borde dessa invandrarstuderande i större utsträckning involveras i arrangemanget.

– Vi borde titta oss själva i spegeln och fundera om jämställdheten förverkligas här. Man borde ta fasta på invandrarstuderande och deras deltagande när man anmäler tävlande.

I sin helhet kunde internationalismen synas ännu bättre i samband med Mästare-evenemanget, menar Kirsti Kosonen.

– Läroanstalterna deltar i många olika internationella projekt, vilket kunde komma fram starkare också i Mästare. Antalet utländska gästtävlande kunde vara större.

Lördag som tävlingsdag

Mästare-tävlingen arrangeras i nu läget under tre vardagar och den största andelen besökare är elever från grundskolan. Kirsti Kosonen anser att en av tävlingsdagarna kunde vara lördag, så att också allmänheten kunde komma och besöka tävlingen.

– Om man har som målsättning att den stora massan ska få information om yrkesutbildningen, borde lördag vara en av tävlingsdagarna.

Å andra sidan menar Kosonen att antalet tävlingsgrenar kunde minskas.

– Man kunde ha ett roterande system för de tävlingsgrenar som nu är på programmet. Det kunde vara upp till tävlingsarrangörerna att fundera på vilka grenar man lämnar bort.

Enligt Kirsti Kosonen måste man ifrågasätta gamla, bekanta handlingsmönster när det är ekonomiskt hårda tider.

– I dessa situationer är det ett måste att fundera hur man kan göra saker på ett annat sätt, även om dessa saker fungerat bra tidigare. Man måste våga göra drastiska förändringar.

I och för sig tror Kirsti Kosonen att Mästare-evenemanget kommer att finnas kvar eftersom tävlingsverksamheten är ett utmärkt verktyg för yrkesutbildningen. Hon hoppas dock att när hon om några år, som pensionär, besöker Mästare-tävlingen får se tydliga förändringar. •

BILD: Sini Rintahaka

Kirsti Kosonen

- rektor, Jyväskylä ammattiopisto

MOTTO

**En gnutta otillräcklighet
främjar kreativa lösningar.**

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Fler standardiserade och fasta delar i evenemanget, så som ett likadant visuellt uttryck för fem år framåt.
- Involvera fler invandrarestuderande i tävlingen.
- Lördag som tävlingsdag, så också allmänheten kan besöka tävlingen.
- Minska på antalet tävlingsgrenar, då minskar arrangörernas arbetsbörda.

Mästare är en framgångssaga

Framtiden för Mästare är ljus, om den inte förstörs av allt för svåra tävlingsuppgifter eller genom att bli ett allt för stort evenemang. Så resonerar **Ilkka Pirskanen**, direktör för Pohjois-Karjalan koulutus kuntayhtymä.

Orsaken till att Pohjois-Karjalan koulutus kuntayhtymä ursprungligen inledde sin yrkesskicklighetstävlingssatsning var för att kunna erbjuda individuella studievägar åt begåvade och motiverade studerande. Enligt Ilkka Pirskanen, direktör för utbildningskoncernen, finns det ofta tre olika typer av studerande inom yrkesutbildningen. Den största andelen är helt vanliga studerande och sedan finns det två mindre grupper bestående av de som har svårigheter med livshantering samt de som är mer motiverade och begåvade än andra.

Tävlingsverksamheten är ett bra sätt att erbjuda möjligheter åt dem som vill satsa mycket på att utveckla sitt kunnande, förklarar Pirskanen.

En ännu viktigare målsättning än att motivera de begåvade är enligt Pirskanen att så många studerande som möjligt deltar i semifinalerna. Utbildningens kvalitet höjs när en stor mängd studerande och lärare är involverade och tränar inför tävlingen.

Mästare en viktig sak i Norra Karelen

Mästare-tävlingen har på flera sätt varit en framgångssaga i Norra Karelen. Ilkka Pirskanen anser att utbildningskoncernens strategiska målsättningar att Mästare-verksamheten ska höja kvaliteten på utbildningen och erbjuda individuella studievägar åt begåvade studerande har uppnåtts.

Årligen deltar ca 200 av utbildningskoncernens studerande i semifinalerna och deltagarantalet har under åren stigit en aning. Det har även blivit priser, eftersom Pohjois-Karjalan koulutus kuntayhtymä under flera år tillhört de tre bästa utbildningsanordnarna. Yrkesutbildningens image och utbildningens kvalitet i Norra Karelen har också höjts.

Enligt Ilkka Pirskanen är Mästare-tävlingen en stor orsak till yrkesutbildningens starka dragningskraft i Finland.

– Finländsk yrkesutbildning har, i internationella jämförelser, stor dragningskraft. Den största orsaken är troligtvis den goda möjligheten till vidarestudier men en annan viktig orsak är också Mästare-verksamheten.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

År 2007 fungerade Joensuu Arena som skådeplats för Mästare-tävlingen. Mästare2007 var det största evenemanget som någonsin arrangerats i Joensuu Arena. Mästare2013 var ännu större.

Tävlingsuppgifterna ska hålla grundexamens nivå

Ilkka Pirskanen menar att framtiden för Mästare ser ljus ut så länge tävlingsuppgifterna inte blir för svåra och om evenemanget inte växer och blir så stort att det endast kan arrangeras i ett fåtal städer.

– Uppgifternas svårighetsgrad bör vara sådan att de kan genomföras med hjälp av berömliga kunskaper på grundexamensnivå. Risken är att uppgifterna hela tiden blir svårare och inte längre är i enlighet med läroplanen och då finns heller inte tillräckligt koppling mellan utvecklingen av utbildningens kvalitet och tävlingsverksamheten. Om Mästare börjar kräva allt mer specialundervisning, så minskar lärarens tid inom grundundervisningen.

Pirskanen anser att skillnaderna i de tävlandes prestationer vid behov kan mätas i tid.

– Till exempel förbättras idrottarnas prestationer inom 50 kilometer skidåkning lite hela tiden, men ändå har skidloppetets längd inte ökat till 150 kilometer.

Pirskanen har heller aldrig i samband med Mästare-verksamheten träffat en arbetslivsrepresentant som ansett att tävlingsuppgifterna varit för svåra. Flera har istället funderat på om de tävlande planerat sin tidsanvändning tillräckligt bra.

– Arbetsgivarna uppskattar snabbhet.

Enligt Ilkka Pirskanen lämpar sig mästarträning bättre för internationella tävlingar än för FM-tävlingen.

– Då kan man satsa på individuell träning och få toppnivå.

”Det är alltid en höjdpunkt när studerande från Norra Karelen klarar sig bra i tävlingen.”

HÖJDPUNKT

Ilkka Pirskanen anser att man bör se till så tävlingsuppgifterna inte blir för svåra de kommande åren. Enligt Pirskanen ska uppgifterna också i framtiden hålla läroplansenlig berömlig nivå.

Åtta år är en lämplig cykel

Både Mästare2007 och Mästare2013 arrangerades i Joensuu. Endast sex år mellan tävlingarna tycker Ilkka Pirskanen är aningen för kort tid.

– Det är bra om arrangemanget görs inom en sådan tidsintervall att en del av tidigare samarbetspartners har samma ledning som förra gången tävlingen arrangerades. Då vet de genast vad det handlar om. Om det går över tio år hinner företagets ledning bytas ut.

En lämplig intervall för samma organisation att arrangera ett nytt Mästare-evenemang är enligt Pirskanen åtta till tio år. Det är bra om ungefär hälften är sådana som var med förra gången och hälften är nya.

I samband med arrangemanget av Mästare2013 deltog många samarbetspartners som var med också år 2007. Pirskanen anser att det inte var särskilt svårt att hitta samarbetspartners till Mästare2013, inte heller själva arrangemanget bjöd på några större svårigheter.

– När vi började arbetet med Mästare2007-evenemanget var det få företagsledare i Norra Karelen som kände till Mästare-verksamheten. Mästare2007 öppnade ögonen för tävlingsverksamheten och utbildningskvaliteten i regionen.

Anordna busstransporter åt företagsledare

Enligt Ilkka Pirskanen förutsätter anskaffandet av samarbetspartners för Mästare-tävlingen ett gott grundarbete.

– Man måste kunna visa vad Mästare-evenemanget handlar om åt sina viktigaste samarbetspartners. Evenemanget är svårt att sälja med PowerPoint-presentationer och foton. Vi har under flera år kört företagsrepresentanter med buss till Mästare-tävlingar i olika städer.

Att ta med lokala samarbetspartners till tävlingarna är något som Pirskanen rekommenderar åt andra kommande arrangörer.

Pirskanen anser också att det vore en bra idé att få med företagsrepresentanter som åskådare till tävlingarna i ännu högre utsträckning än i nuläget.

– För att få med arbetslivsrepresentanter krävs förmodligen bara fotarbete och aktivt ringande. Förstås måste det också finnas ett intressant program för dem som inkluderar t.ex. bra seminarier.

Alla ska få samma summa

Finansieringen av Mästare-evenemanget borde enligt Pirskanen bli mer transparent och förutsägbart.

– Det vore bra om Undervisnings- och kulturministeriet på förhand kunde meddela, att oavsett vilken organisation som arrangerar tävlingen, så ger ministeriet en viss summa pengar.

Arrangörerna av Mästare2013 i Joensuu hade exempelvis ingen aning om storleken på den summa som ministeriet skulle stödja dem med inför arrangemanget.

– Vi visste förstås vilken summa vi fick inför Mästare2007 och det funderades att summan inför 2013 troligtvis skulle vara ungefär av samma storlek. Det skulle underlätta om beviljandet av understödet skulle vara mer förutsägbart än i dagsläget. Summan kunde informeras flera år på förhand och vara samma för alla.

Förutom finansieringen så upplever Pirskanen att verksamhetsmodellerna för Mästare-tävlingens arrangemang var tydligare 2013 än 2007.

– När vi arrangerade Mästare2007 så bestämde vi tillsammans med Skills Finland vad som var arrangörens uppgifter och vad som var Skills uppgifter. Lyckligtvis har verksamhetsmodellerna utvecklats under sex år och självfallet hade vi redan egna modeller och rutiner också.

Allt som allt är Ilkka Pirskanen nöjd med Mästare2013 i Joensuu, och tror att Joensuu också i framtiden kommer att arrangera fler Mästare-tävlingar. •

Ilkka Pirskanen

- direktör, Pohjois-Karjalan koulutuskeskuslaitos

MOTTO

Hårt arbete ger framgång.

BILD: Tarmo Sotikoff

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- För att Mästare-verksamheten också i framtiden ska utveckla utbildningens kvalitet, ska tävlingsuppgifterna hållas på nivå för kompetensen enligt grundexamen.
- Skillnaderna i deltagarnas kunnande kan mätas med tidtagning.
- Mästare-arrangörer; bjud med och ordna transport för företagsrepresentanter till tävlingarna i andra städer.
- Fler arbetslivsrepresentanter i publiken.

Tävlingsverksamheten tryggas genom kontinuitet

Tack vare Mästare-verksamheten har samarbetet mellan läroanstalterna ökat, liksom även de studerandes yrkesstolthet. Verksamhetens finansiering borde dock vara mera långsiktig än vad den är för närvarande.

Kirsi Vesalainen, lektor inom floristik, har sedan 2004 haft många olika roller inom Mästare-verksamheten. Hon har bland annat byggt upp floristikgrenen, varit grenchef, tränare, följeslagare och domare. Hon har också förespråkat att deltagande i yrkesskicklighetstävlingar ska inkluderas som en valbar del inom floristutbildningen. I början av 2014 förverkligades detta vid Ammattiopisto Livia. Inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen för floristexamen är det möjligt att som valbar examensdel välja att tävla inom floristik.

– Det är en stor sak att tävlingsverksamheten är helt integrerad i undervisningen, berättar Vesalainen.

Nätverk ökar transparensen

En av Ammattiopisto Livias målsättningar att uppdatera och utveckla personalens kompetens. I praktiken betyder det att läroanstalten strävar efter att aktivt delta i Mästare-tävlingen. En annan viktig målsättning är att nätverka med andra läroanstalter. Till exempel så deltar man i arrangemanget av Mästare2015 tillsammans med Åbo yrkesinstitut samt flera andra läroanstalter.

Enligt Kirsi Vesalainen har det hänt mycket tack vare nätverkande inom grenen för blomsterbinderi.

– De som jobbar inom grenen har bra kontakt med varandra.

Vesalainen menar att nätverkande leder till informationsutbyte och att undervisningen och nivån inom yrkesutbildningen höjs.

– Tack vare nätverken har tröskeln för samarbete blivit lägre. Om jag funderar på något som berör undervisning, yrkesprov eller examenstillfällen är det enkelt att kontakta en lärare vid en annan läroanstalt och fråga om råd.

Branschen blir också mer transparent tack vare nätverken. Lärarna sitter inte i sina vrår och sneglar misstänkt på varandra och hemlighåller egna bra undervisningsmetoder.

BILD: Antti Varonen / Mästare2013

Som tävlingsuppgifter i grenen för blomsterbinderi ingår till exempel planteringsarrangemang, binderiarbete samt bordsdekoration.

Även lärarna lär sig av tävlingsverksamhet

Kirsi Vesalainen upplever att tävlingsverksamheten förutom nätverkande också utvecklat hennes kunskande inom blomsterbranschen. Verksamheten är också mera motiverande tack vare detta.

– En studerande som deltar i Mästare-tävlingen har möjlighet att utmana sig själv mera än i den vanliga undervisningen. Den studerandes entusiasm motiverar även mig som lärare. Entusiasm är motiverande, även om det inte blir en medalj i tävlingen.

Kirsi Vesalainen anser att Mästare-verksamheten har gett än vad den krävt men hon är oroad över att verksamheten belastar lärarna för mycket.

– Finansieringen kommer att vara ett stort frågetecken som påverkar deltagandet. Jag tror att vi kommer att vara med i Mästare-verksamheten också i fortsättningen men om vi deltar i internationella tävlingar kan jag inte säga.

Enligt Vesalainen borde man få med fler lärare i verksamheten, både från Ammattiopisto Livia och från andra läroanstalter.

– När kretsarna är för små, blir arbetsmängden för tung och kunskaperna samlas bara hos en lite grupp aktiva.

”På hösten 2010 hade träningsgruppen för blomsterbinderi sin första träff. På plats fanns 18 tävlande, 10 tränare och två personer som tidigare deltagit i internationella tävlingar. Alla var ivriga och det kändes bra att samla träningsgruppen.”

HÖJDPUNKT

Enligt Kirsi Vesalainenens egna erfarenheter har Mästare-tävlingen ökat yrkesstuderandes yrkesstolthet.

Valfria studier via tävlingen

Kirsi Vesalainen tror att finansieringen kunde avhjälpas till en viss del om tävlingsverksamheten kunde knytas till undervisningen som valfria examensdelar. Vid Ammattiopisto Livia kan en studerande inom en grundexamen genomföra fem studieveckor fritt valbara studier genom att träna och delta i Mästare-tävlingen.

Träningen inför semifinalerna sker långt inom ramen för den vanliga undervisningen men när det gäller internationella tävlingar anser Vesalainen att det ska arrangeras skild träning, åtminstone om man målsättningen är en medalj.

– Träningen är intensiv. Den kräver engagemang, långsiktighet och passion. På grund av detta är kanske inte alla lärare redo att förbinda sig till den krävande träningen.

Vesalainen strävar efter att förverkliga så mycket som möjligt av träningen inom ramen för den vanliga undervisningen.

– I fjol lyckades två av våra tävlande kvalificera sig till Mästare-finalen. Jag ändrade om lite på våra normala timmar så att vi hann gå igenom tävlingens alla del-områden före finalen. Under en vecka hade dessa två tävlande eget skraddarsytt program.

Vi är stolta yrkesstuderande!

Enligt Kirsi Vesalainen är fördelarna med Mästare-verksamheten, förutom ökat kunnande och nya nätverk, att de studerandes yrkesstolthet växer och att läroanstalten får en positiv synlighet.

– Mästare-verksamheten gör så att det allmänna intresset för yrkesutbildningen bibehålls. Mästare har gjort de studerande mer stolta över sin utbildning. De är inte bara yrkesstuderande, utan stolta yrkesstuderande.

Synligheten i samband med tävlingsverksamheten innebär för Ammattiopisto Livia att man samtidigt påvisat utbildningens kvalitet. Synlighet inom tävlingsverksamhet syns också i mängden sökande till tilläggsutbildning.

– När det gäller grundutbildningen söker sig många ungdomar till sådana skolor som är nära eller dit också kompisar söker. De som ansöker till tilläggsutbildning funderar mera på utbildningens kvalitet. Genom tävlingsverksamheten visar vi att vår läroanstalt håller hög klass även om vi är en ganska liten läroanstalt.

Vesalainen menar att Mästare-tävlingen också på ett bra sätt visar alla de möjligheter som olika yrken erbjuder.

– Ofta blir de som varit framgångsrika inom tävlingsverksamheten sådana som i framtiden utvecklar den egna branschen. Det visar ungdomarna att det går att uppnå nästa vad som helst inom sin bransch.

Säkrare finansiering

Kirsi Vesalainen hoppas att Skills Finlands verksamhet och därigenom också Mästare-verksamheten skulle ha en mera stabil grund.

– Om undervisnings- och kulturministeriet anser att tävlingsverksamheten är bra, så borde de skapa en hållbar finansieringsmodell. Skills Finlands osäkra på finansiering återspeglas till läroanstalterna. Det är viktigt att känna kontinuitet i verksamheten. Det är också motiverande.

Kirsi Vesalainen skulle önska att Skills Finland fick en bestående finansieringsmodell. Att enbart integrera träningen i undervisningen räcker inte enligt henne, utan det behövs också en part som leder tävlingsverksamheten.

– Skills Finland rf är viktiga eftersom de koordinerar verksamheten och arrangerar olika utbildningsdagar.

Vesalainen tror att Mästare-evenemanget trots allt kommer att finnas även i fortsättningen men antalet semifinaldeltagare kan variera. Enligt henne kunde antalet finalister minskas per gren, ifall målsättningen är att få med nya tävlingsgrenar.

– Om man verkligen är intresserad av Mästare så borde man också ha chansen att tävla.

Vesalainen menar att tävlingsarrangemanget har förbättrats avsevärt genom åren.

– Nu finns det tydliga verksamhetsmodeller, som underlättar arbetet, och informationen förs vidare. Kunskapsnivån har också stigit markant under de senaste tio åren. Om jag jämför till exempel presentationen av blomsterbinderiarbeten och -material åren 2004 och 2013, så är det en betydlig skillnad. •

Kirsi Vesalainen

- lektor, Ammattiopisto Livia

MOTTO

Samarbete ger styrka.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Lärare; göm dig inte på den egna läroanstalten, utan kom med i Mästare-verksamheten. Det är motiverande och ökar din kompetens.
- Gör tävlingsverksamheten till en valfri del av studierna.
- En mer säker grund för Skills Finlands finansiering.
- Lärare och utbildningsanordnare ska skapa nätverk.

Med sikte mot Mästare-tävlingen 2016

Vid Koulutuskeskus Sedu pågår redan förberedelserna inför Mästare-evenemanget som 2016 arrangeras i Seinäjoki. Målsättningen är en bra tävling och att sprida intresset för Mästare.

Förberedelserna inför Mästare2016 har redan inletts med rekrytering av gren- och tävlingsansvariga vid Koulutuskeskus Sedu i Södra Österbotten. Enligt direktör **Reija Lepola** är det betydelsefullt att den nationella FM-tävlingen i yrkesskicklighet arrangeras i Seinäjoki. Förra gången staden arrangerade tävlingen var år 2004. Då ansvarade Seinäjoen ammattioppilaitoksen kuntayhtymä, som nu är en del av Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, för evenemanget.

– Positiva effekter som Mästare2004 förde med sig var gemenskap och det fina i att jobba tillsammans mot ett mål. Jag hoppas att Mästare2016 åter igen ska fungera som ett fint skyltfönster för yrkesutbildningen och som en gemensam sak som lyfter känslan av gemenskap, säger Reija Lepola.

Samma år arrangeras också ett annat stor-evenemang i staden, nämligen Bostadsmässan.

Tätare samarbete tack vare Mästare

I arrangemangen kring Mästare2004 deltog flera utbildningsanordnare. Efter detta har en del av utbildningsanordnarna gått samman. Tack vare Mästare2004 fick läroanstalterna ett tätare samarbete, både med varandra, med andra intressentgrupper och särskilt särskilt med arbetslivet.

– De tidigare tävlingsarrangemangen gav goda erfarenheter. Alla jobbade tillsammans mot samma mål. Även om det gått några år sedan sist, så har vi ändå nytta av erfarenheten när vi ska arrangera tävlingen igen. Vi kommer säkert att försöka göra en del saker på ett annat sätt.

I Koulutuskeskus Sedu ingår åtta utbildningsenheter och 14 undervisningsställen. Under de senaste åren har vissa av enheterna deltagit mycket flitigt i Mästare. Reija Lepola tror arrangerandet av evenemanget kommer att medföra att de olika enheterna blir aktivare och att tävlingsverksamheten kommer närmare den egna enheten.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

Bland besökarna vid Mästare-tävlingen finns många skolelever från den grundläggande utbildningen. För dem är besöket en chans att hitta sitt framtida yrke.

En hög företaggaranda

Enligt Reija Lepola kommer den kända småföretagverksamheten i Södra Österbotten säkert att synas under tävlingsdagarna.

– Här i Södra Österbotten har vi en fin företagsanda och detta kommer säkert att stödja tävlingsarrangemanget. Den största delen av företagen är små och medelstora företag och det är verkligen en utmaning. För stora företag kan det t.ex. vara lättare att göra en ekonomisk satsning, än för små företag.

Lepola antar också att antalet samarbetspartners därmed kommer att vara fler än vanligt.

– Regionala aktörer påverkar säkert alltid tävlingsarrangemanget och därför måste man alltid agera utgående från dem.

Nedskärningarna i yrkesutbildningens finansiering kommer att vara störst under åren 2015–2016.

Därför utgör ekonomin en betydande utmaning för arrangemanget av Mästare2016.

– Bara vi lyckas hålla ekonomin på en rimlig nivå, så hittar vi nog samarbetsförmåga och företaggaranda för att arrangera tävlingen. Förhoppningsvis får vi stöd av våra samarbetspartners samt externt stöd, t.ex. från staten, så att vi kan arrangera ett högklassigt evenemang.

”Varje vår ordnar vi en sammankomst för alla som deltagit i Mästare-tävlingen. Jag tycker det är fint att se hur studerande och lärare är stolta över sina erfarenheter och vad de lärt sig.”

HÖJDPUNKT

Reija Lepola tror att tävlingsverksamheten lär ungdomarna att sätta mål och att även hålla fast vid dessa mål.

Mästare stödjer framgång

Kvalitetsutveckling samt ökad synlighet och uppskattning för yrkesutbildningen är de strategiska mål som Koulutuskeskus Sedu har inom sin Mästare-verksamhet. Till målsättningarna hör också arbetslivssamarbete och utvecklande av annat samarbete.

– Jag anser att den största nyttan med tävlingsverksamhet är samarbete, t.ex. mellan lärare, samt utvecklande av nätverk och kvalitet. För några år sedan var det också viktigt att öka synligheten och uppskattningen för yrkesutbildningen och alla yrkesexamina. Nu har kännedomen redan utvecklats mycket.

För de studerande erbjuder Mästare erfarenheter av personlig framgång, menar Reija Lepola. Redan god framgång i semifinalen kan vara en stor upplevelse och att sedan få delta i finalen är en ännu större upplevelse.

– Inom tävlingsverksamheten får en ung person lära sig att sätta mål och att sedan hålla fast vid dessa mål. De som är framgångsrika i tävlingssammanhang, lyckas ofta bra även i arbetlivet. En viss tävlingsvilja och iver behövs för att våga delta i Mästare. En del av de studerande är mycket yrkesskickliga men vill ändå inte tävla. Tävlingsverksamheten ska alltid baseras på egna val.

Mästare stödjer projektstudier

I framtiden kommer projektstudier troligtvis att bli en del av yrkesutbildningens vardag. Reija Lepola menar att tävlingsverksamheten passar väldigt bra ihop med projektstudier och blir på så vis en naturlig del av undervisningen.

– Här vid Sedu genomförs hela tiden mer och mer projektstudier och stödet för dem har också vuxit.

Enligt Reija Lepola fungerar Mästare bra som tävling just inom yrkesutbildningen. Via tävlingen visas det enorma kunnande som finns inom yrkesutbildningen. Man kunde eventuellt fundera på att höja åldersgränsen, och på så vis också involvera vuxenstuderande.

– Vuxenutbildningen kunde vara mer involverad i Mästare. Detta skulle delvis stödja tanken på livslångt lärande.

Lepola anser också att studerande vid gymnasier och yrkes-högskolor kunde delta i planeringen av sidoprogrammet.

– Då skulle regionen där evenemanget anordnas komma fram på ett ännu starkare sätt.

Lyft fram semifinalerna

Reija Lepola tycker att Mästare-semifinalerna kunde ha en synligare plats i media.

– Semifinalerna arrangeras av många olika läroanstalter och många studerande deltar i dem. Det vore bra om semifinalerna, och läroanstalterna som arrangerar dem, kunde få mera

synlighet. Nu är det så att bara den läroanstalt som arrangerar själva finalen får mycket synlighet. Skills Finland kunde kanske också fokusera mera på semifinalerna. Även om huvudansvaret för synligheten alltid ligger hos själva arrangören.

Reija Lepola skulle gärna se att också mindre läroanstalter kunde arrangera Mästare-tävlingen.

– Jag tror att de mindre läroanstalterna gärna skulle arrangera tävlingen, förutsatt att finansieringen vore mer säker och fastslagen. Som det är nu måste bakgrundorganisationen vara stark för att klara av tävlingsarrangemanget.

Enligt Reija Lepola fungerar Mästare-evenemanget bra. Synligheten och dragningskraften är stor, men man måste ständigt jobba framåt för att upprätthålla dessa.

– Tävlingen behöver förnyas och det vore viktigt att ta med nya tävlingsgrenar. Det är viktigt att få fram det faktum att yrkesutbildningen förnyas och förändras. •

Reija Lepola

- direktör, Koulutuskeskus Sedu

MOTTO

Efter regn kommer alltid solsken.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Involvera vuxenstuderande i Mästare-verksamheten.
- Gymnasiestuderande och studerande vid yrkeshögskolor kunde vara med och planera sidoevenemang.
- Semifinalerna och arrangerande läroanstalter borde lyftas fram bättre.
- Evenemanget kunde förnyas och nya grenar tas med också i fortsättningen.

Mästare behövs

Det bästa med Mästare-verksamheten är att de studerandes växer som personer. **Susanna Kankaanranta**, lektor i processindustri, hoppas att nya grenar i framtiden lättare ska accepteras som tävlingsgrenar i Mästare-tävlingen.

Susanna Kankaanranta, lektor i processindustri, kom med i Mästare-verksamheten genom att först ha fungerat som tränare för tävlande till WorldSkills. Nu är hon medlem i styrgruppen för Maskinmontering och underhåll och jobbar inom grenen för processteknik. Process-teknik är ingen officiell Mästare-gren, utan deltog som uppvisningsgren i samband med Mästare2013.

Kankaanranta hoppas att grenen ska få en starkare ställning i tävlingen. Enligt Kankaanranta borde det överlag vara lättare att etablera nya grenar i Mästare-tävlingen

– Grenarna kunde enligt ett roterande system variera mera än vad de gör i nuläget , funderar Kankaanranta.

Kompetent arbetskraft till Södra Karelen

Saimaan ammattiopisto Sampo vill vara en aktiv Mästare-aktör. Läroanstaltens viktigaste målsättning är att genom tävlingsverksamheten få kompetent arbetskraft till Södra Karelen. Regionens arbetsgivare behöver yrkesskickliga arbetare inom till exempel skogs-, sten- och livsmedels-industrin.

Andra målsättningar som läroanstalten vill uppnå genom deltagande i Mästare-verksamheten är marknadsföring av läroanstalten och att ha ett stort deltagarantal i semifinalerna.

– Marknadsföringsmålsättningen har vi uppnått eftersom den lokala Vartti-tidningen och regionens dagstidning Etelä-Saimaa skrivit artiklar om våra semifinalister och finalister. I höstas fyllde vi också alla våra nybörjarplatser, berättar Kankaanranta.

Den lokala Vartti-tidningen har till exempel presenterat läroanstaltens semifinalister på sina sidor och sedan följt med hela tävlingsförloppet. Enligt Susanna Kankaanranta får de studerande som deltagit i Mästare lätt jobb, eftersom de genom tävlingen fått specialkunskande och klarar av stressiga situationer.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

Mästare-grenarna är indelade i sex grenfamiljer. I grenfamiljen för "Industri" ingår sju tävlingsgrenar.

– Genom att tävla utsätts de för sådana utmanande inlärningsituationer som den grundläggande utbildningen inte kan erbjuda.

Realistiska tävlingsuppgifter

Deltagarna från Sampo tränar inför semifinalen dels i samband med den vanliga läroplansbaserade undervisningen och dels på egen hand. Träningen inför finalen sker till största delen utanför den normala undervisningen.

– Det kan till exempel vara så att de maskiner som används i tävlingen inte är de samma som i skolan och det kräver förstås separat undervisning. Ofta är det också studerande som tidigare deltagit i finalen som undervisar de tävlande.

Susanna Kankaanranta är road för att tävlingsuppgifterna blir för svåra i takt med att tävlingen utvecklas.

– Eftersom jag tidigare varit med i WorldSkills-tävlingarna måste jag själv vara noggrann, så uppgifterna inte blir för svåra. Det är viktigt att uppgifterna håller nivån för vitsordet berömliga i läroplanen.

En del uppgifter är enligt Kankaanranta allt för konstgjorda.

– Eftersom man inte kan ta in en pappersmaskin i tävlingshallen måste man anpassa och skapa uppgifter som nödvändigtvis inte sker på riktigt i arbetslivet. Lyckligtvis fick vi riktiga program och uppgifter till grenen för processteknik via vår samarbetspartner och tävlingsuppgiften var därför också realistisk.

”Min son vann guld i grenen för produktion av webbsidor i Mästare2012. Han deltog då, efter långt funderande, för tredje gången i Mästare-tävlingen. Han utexaminerades samma vår och jobbar nu.”

HÖJDPUNKT

Enligt Susanna Kankaanranta borde det vara lättare för nya grenar att bli officiella tävlingsgrenar. Enligt henne kunde grenarna arrangeras enligt ett roterande system.

Nya tävlingsuppgifter

Enligt Susanna Kankaanranta borde arrangörerna ge mer förhandsinfo om finaluppgifterna.

– Nu är det så att finaluppgifterna publiceras tre månader innan finalen men beskrivningen kan vara så allmän att det för finalisterna är svårt att veta vad de ska träna. Det kan också vara avgörande på vilka maskiner uppgifterna ska utföras. Tävlingsuppgiften ska på ett rättvist sätt mäta kunskanden och problemlösningen ska vara ny för alla tävlande.

Kankaanranta menar att det också borde fokuseras mera på att se till att både semifinal- och finaluppgifterna håller sin inom läroplansens gränser.

– Om det till exempel i semifinalen är så att de som är duktiga på att borra klarar sig bra, medan det sedan i finalen är svetsarna och montörerna som klarar sig bra, så har man mätt kunskanden på fel sätt även om helheten är i enlighet med läroplanen. Uppgifterna ska planeras så att de mäter samma kunskande på ett tillräckligt brett sätt.

Inom vissa tävlingsgrenar kunde det enligt Kankaanranta finnas fler finalister än idag, medan det inom andra grenar kunde vara färre finalister, eftersom vissa Mästare-grenar är mer populärare än andra.

Alla känner inte till Mästare

Mästare-evenemanget har gjort yrkesutbildningen mer känd och uppskattad i Södra Karelen men enligt Susanna Kankaanrantas egna erfarenheter så känner alla ännu inte till Mästare.

– Det finns fortfarande många studerande, föräldrar och arbetslivsrepresentanter som inte känner till Mästare. Det är heller ingen självklarhet att alla vet vad som krävs för att ta ett guld i Mästare-tävlingen.

Kankaanranta anser dock att evenemanget i sig är ett synligt och uppskattat sätt att visa upp studerande inom yrkesutbildningen.

– Det är bra att yrkesstuderandena har ett eget evenemang, eftersom gymnasiernas studentskrivningar får enorm synlighet.

Enligt Kankaanranta är det skäl att begränsa antalet tävlingsgrenar om målsättningen är att fler läroanstalter än för närvarande ska ha möjlighet att arrangera Mästare-evenemanget

– Det kunde finnas 35-40 tävlingsgrenar. Eller så borde det utvecklas nya sätt att arrangera och kombinera grenarna. Om evenemanget fortsätter växa så går detta inte hand i hand med temat för hållbar utveckling.

Alla lärare ska delta åtminstone en gång

Susanna Kankaanranta bekymrar sig för om de nya unga lärarna är villiga att gå med i Mästare- verksamheten och om det i framtiden finns tillräckligt med stöd från läroanstalterna till deltagande i Mästare. När lärarna från Saimaan ammattiopisto Sampo deltog de första åren i Mästare, så gjordes detta främst på talko men nu för tiden får lärarna resurser för sitt deltagande.

– Jag tror ändå att resurserna inte räcker till, utan det blir ändå alltid en viss del talkoarbete.

Susanna Kankaanranta misstänker att de lärare som aldrig besökt ett Mästare-evenemang inte heller blir intresserade.

– Om alla lärare var tvungna att besöka evenemanget minst en gång, så tror jag att de skulle förstå vad evenemanget handlar om och kanske själva också bli intresserade.

Självt anser hon att det alltid känns bra att se hur de studerande växer. Dessutom ger tävlings- verksamheten nya influenser till den egna undervisningen.

– Det är härligt när en studerande säger att ”jag kan nog det här”, när de är självsäkra och glada över att lära sig. Jag hade själv inte samma självsäkerhet som ung. Att delta i tävlingen är en stor inlärningshändelse för de studerande. De får specialkompetenser och lär sig också att möta besvikelser och misslyckanden. •

Susanna Kankaanranta

- Lektor i processindustri, Saimaan ammattiopisto Sampo

MOTTO

Varje dag lär du dig något nytt.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Nya genar med i tävlingen till exempel genom ett roterande system.
- Tydligare uppgiftsbeskrivningar om publiceras på förhand.
- Vi ska säkerställa att semifinal- och finaluppgifterna mäter samma kunskande.
- Läroanstalter; ge era lärare resurser till att delta i Mästare- verksamheten.

Tvåspråkigheten en viktig del av Mästare-tävlingen

Sedan 2008 har Mästare-tävlingen varit tvåspråkig och därmed också öppnat dörrarna för studerande med svenska som modersmål till att delta.

De senaste åren har antalet svenska semifinaldeltagare varit kring 80 av totalt ca 1850 deltagare. **Ulrica Karp**, direktör för Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur hoppas att siffran står sig också i framtiden.

Taitaja – Mästare på svenska startade som ett 3-årigt projekt 2006, med sikte på helt tvåspråkiga Mästare-tävlingar i Vasa 2009. Fram tills dess hade landets svenskspråkiga yrkesläroanstalter deltagit i Mästare-tävlingen mycket sparsamt. Sedan 2010 får Mästare på svenska sin finansiering direkt från Undervisnings- och kulturministeriet, och på så vis tryggas de svenskspråkiga studerandenas möjlighet att delta i yrkesskicklighetstävlingar även i fortsättningen.

Via Mästare på svenska sker koordinering och översättning av allt skriftligt material från finska till svenska. Detta gäller alla grenbeskrivningar, tävlingsuppgifter, webbsidor och annan information. Ett omfattande och tidskrävande arbete med andra ord.

Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur upprätthåller Yrkesakademien i Österbotten, och direktör Ulrica Karp är stolt över att läroanstalten har det allfinlandssvenska ansvaret över Mästare-tävlingens tvåspråkighet.

– Alla studerande ska ha samma chans att delta i Mästare, oberoende av modersmål. Alla är inte tävlingsmännskor, men man kan ändå delta i träningen inför Mästare och samtidigt lära sig mycket nytt, säger Ulrika Karp.

Fint samarbete över språkgränserna

År 2009 arrangerades Mästare-tävlingen i Vasa, och som arrangörer stod Yrkesakademien i Österbotten och Vasa yrkesinstitut. För första gången samarbetade två yrkesläroanstalter med olika modersmål kring arrangemanget av Mästare-tävlingen.

– Vi hade ett mycket bra och välfungerande samarbete med Vasa yrkesinstitut i samband med arrangemanget av Mästare2009 i Vasa. Allt arbete skedde på båda språken och man kunde verkligen uppleva en levande tvåspråkighet.

BILD: Skills Finland / Juha Roininen

Oavsett modersmål kan man tävla och nå framgång i Mästare-tävlingen. Gabriella Snellman (t.v.) och Hanna Hjulfors tog silver i grenen för närvårdare vid EuroSkills 2014 i Lille, Frankrike.

Teamet på Mästare-kontoret hade olika bakgrund och olika modersmål, men arbetet fungerade ändå mycket bra, berättar Ulrica Karp. Vi hade ett samarbete över språkgränserna, både inom ledningen och bland de lärare som ansvarade för de olika grenarna.

Mästare2009 är ett bra exempel på en välfungerande tvåspråkighet som även gått vidare inom arrangemanget av Mästare-tävlingen. I samband med de senaste årens tävlingar har svenskspråkiga tävlande beaktats i tävlingssammanhanget och fått allt material på svenska samt tolkhjälp vid behov.

– Det jag dock saknar är en svenskspråkig representant i styrelsen för Skills Finland. För att ännu förankra och stärka den tvåspråkiga tävlingsverksamheten behövs någon som också kan driva dessa intressen på ett högre plan, förklarar Ulrica Karp.

Tävlingen en rekryteringsbas för arbetslivet

Ulrica Karp anser att Mästare-tävlingen på ett bra sätt fungerar som rekryteringsbas för arbetslivet. Här möts kommande arbetstagare med kommande arbetsgivare. Samtidigt profileras yrkesutbildningen i Finland genom den årligen återkommande Mästare-tävlingen.

– Ungdomarna får värdefulla kontakter till arbetslivet. Tävlingen stärker också de ungas självförtroende och ger dem en ego-boost som är svår att få på något annat sätt.

”Arrangemanget av Mästare2009 skedde genom ett levande tvåspråkigt samarbete mellan Yrkesakademin i Österbotten och Vasa yrkesinstitut. Allt klaffade, och vi visade att också vi klarar av ett dylikt stor-evenemang.”

HÖJDPUNKT

Att delta i Mästare-tävlingen kräver mod, självförtroende och yrkesskicklighet. De tävlande blir noggrant bedömda och minsta fel ger poängavdrag.

Karp har själv också sett hur deltagandet i tävlingen stärker de ungas yrkesskicklighet och att de får testa på att arbeta under stressiga förhållanden.

– Det är tufft att bli bedömd på det sättet som deltagarna blir i Mästare-tävlingen. Minsta lilla sak i arbetet ska bedömas och poängsättas, och för dessa ungdomar kan det upplevas som skrämmande men också oerhört lärorikt.

Satsa på gräns- och sektoröverskridande utveckling

Enligt Ulrica Karp kunde Mästare-tävlingen i framtiden satsa på att utveckla gräns- och sektoröverskridande grenar och tävlingsuppgifter.

– Vi behöver mångkunniga yrkesproffs i framtiden som är duktiga inom gräns- och sektoröverskridande uppgifter. Arbetsmarknaden ändras i en snabb takt, och arbetstagarna måste kunna vara flexibla och följa med i denna ändringstakt.

Genom att kombinera yrken som ligger nära varandra, eller varför inte också yrken som är inom helt olika branscher, man kan skapa något nytt och unikt. Man behöver nödvändigtvis inte hitta på helt nya yrken från grunden, utan kombinera de som redan finns på ett vettigt sätt, menar Ulrika Karp.

– Vi får heller inte glömma det internationella samarbetet. Där finns en del av framtiden och därför ska vi också vara måna om samarbete över landsgränserna.

Ekonomi har en avgörande roll

För att trygga Mästare-verksamheten i framtiden måste den externa finansieringen tryggas, anser Ulrica Karp. Utan extern finansiering finns ingen framtid för Mästare.

– Nedskärningarna inom andra stadiet drabbar alla läroanstalter, men särskilt små upprätthållare kan få svårt att finansiera deltagandet i Mästare-tävlingen. När svångremmen dras åt och resurserna tryter finns det risk att läroanstalten måste begränsa antalet deltagare i tävlingen.

Ulrica Karp menar dock att man även ska försöka se det positiva i allt det negativa.

– En kris kan ofta föra någonting bra med sig eftersom det tvingar en till att tänka i nya banor och hitta nya lösningar. Man behöver inte satsa stora pengar på överdådiga reklamkampanjer, det viktigaste är att satsa på det väsentliga, nämligen innehållet och de tävlande.

Tävlingsarrangemanget kan också vara en bra nystart efter ekonomiskt dåliga tider.

Långsiktiga satsningar

Vid Yrkesakademien i Österbotten har man sedan 2008 aktivt deltagit i Mästare-tävlingen. Varje år inför semifinalanmälan

kollar man intresset bland studerande och lärare, och sedan kör man igång träningen inför semifinalerna.

– Det fina med Mästare är att hela klassen kan vara med i träningsprocessen. Även om det bara är en eller två studerande som ska delta i semifinalen, så kan hela klassen involveras i träningen. Mästare-verksamheten fungerar som bäst när den är en naturlig del av undervisningen och av studierna.

Ulrica Karp säger att Yrkesakademin i Österbotten också i fortsättningen kommer att delta i Mästare-verksamheten, och att man varje år engagerar de olika branscherna och enheterna i verksamheten.

– Deltagande i Mästare-tävlingen finns med i samkommunens bindande målsättning, och de senaste åren har alltid några av våra studerande lyckats ta sig till final. Det har även blivit flera medaljer.

Den största framgången som läroanstalten haft inom tävlingsverksamheten är den silvermedalj som **Hanna Hjulfors** och **Gabriella Snellman**, två av läroanstaltens före detta studerande, kammade hem från EuroSkills i Lille hösten 2014.

– Hanna och Gabriella är två mycket fina exempel på hur långt man kan gå inom verksamheten för yrkesskicklighetstävlingar. De började med att delta i Mästare-tävlingen, kvalade sedan om en plats i landslaget och lyckades bli nästbäst i Europa inom grenen för närvårdare. Ett mycket fint betyg för vår närvårdarutbildning! •

Ulrica Karp

- direktör, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur

MOTTO

Inget är omöjligt, allt är möjligt.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Våga samarbeta över språkgränserna.
- Satsa på gräns- och sektoröverskridande uppgifter och tävlingsgrenar.
- Öka det internationella samarbetet.
- Se det positiva i allt det negativa; en kris kan föda nya idéer och tankesätt.

Företagen som genuina partners

Würth Oy har utökat sitt samarbete med Mästare och har i dag ett välplanerat partnerskap. Avdelningschef **Jukka Nylander** hoppas att läroanstalterna i framtiden skulle förhålla sig ännu öppnare gentemot företagen som samarbetspartners.

Företaget Würth Oy säljer bland annat festsättningstillbehör, verktyg, serviceredskap, skyddsutrustning samt andra monteringstillbehör. Företaget har deltagit i Mästare-verksamheten sedan år 2007 och verkat som evenemangets huvudsamarbetspartner sedan år 2012. För att öka kännedomen om företaget och för att få ett djupare samarbete med läroanstalterna, ville Würth Oy utöka sin roll inom Mästare-verksamheten på ett långsiktigt sätt.

– Det som hände under åren 2007-2011 var saker som skedde helt oberoende av varandra och på olika håll i Finland. Vi ville ändra från enstaka evenemang till ett planerat partnerskap, så att företaget skulle få mer nationell synlighet och fler kontakter till läroanstalterna än tidigare. Vi ville också bygga ett koncept så att vi kunde delta i det årliga Mästare-evenemanget, berättar Jukka Nylander.

Företaget har deltagit i fem olika grenar i Mästare-tävlingen. I fyra av grenarna har deltagarna använt produkter från Würth och företagets representant har fungerat som domare och bedömt arbetssäkerheten. Själva har Nylander medverkat som domare i grenen för kundbetjäning och försäljning. Under själva tävlingsdagarna har sammanlagt sju eller åtta arbetstagare från företaget varit engagerade och i samband med förberedelserna har ett tjugotal arbetstagare deltagit.

Samarbete företagen emellan

Enligt Jukka Nylander har Mästare-samarbetet gjort företaget mer känt och sänkt tröskeln för läroanstalterna att diskutera anskaffningar med företaget.

– Samarbetet med Skills Finland och arrangörerna har också fungerat bra. Jag anser att vår resa ännu är på hälft, eftersom vi varje år hittar nya samarbetsformer inom Mästare.

Läroanstalterna utgör en stor kund för företaget och de tävlande i grenen för kundbetjäning och försäljning är potentiella arbetstagare. Dessutom strävar Würth efter att för egen del för information om Mästare vidare till olika företag och skaffa nya samarbetspartners för verksamheten. Flera av grenarnas samarbetspartners har sedan tidigare varit Würths samarbetspartners.

BILD: Antti Varonen, Mästarte2013

I grenen för kundbetjäning och försäljning ingick fyra uppgifter under Mästarte2013. Varje uppgift bedömdes av tre domare. De tittade särskilt på kommunikation, färdigheter att uppträda och växelverkan.

– Gemensamma faktorer sammanbinder företagen. Det gemensamma samarbetet inom Mästarte-verksamheten förstärker företagets partnerskap överlag.

Nylander anser att Würth har som roll att föra företagsvärldens verksamhetsätt och arbetsredskap till läroanstalterna med hjälp av Mästarte-verksamheten.

– Att känna till företagsvärldens sätt och arbetsredskap hjälper de studerande att få jobb och att jobba.

Mästarte höjer ribban

Enligt Jukka Nylanders erfarenhet har tävlingsverksamheten ökat kunskapsnivån för alla studerande.

– Medeltalet stiger då de bästa blir allt bättre. De tävlande som placerar sig i toppen är verkligen skickliga på vad de gör. Alla studerande kan då tänka att vi har en Mästarte med oss och vi övriga är nästan lika bra.

Tack vare Mästarte så är de ungdomar, som tar klivet in i arbetslivet, allt mer förberedda och kompetenta inför arbetsuppgifterna.

– De som deltagit i Mästarte-tävlingen är också vana att arbeta i stressiga situationer och under tidspress. Även om snabbhet ofta är viktigt i arbetslivet, så anser Nylander att stress också orsa-

”Jag deltog som domare första gången vid Mästarte2011 i Kuopio. Då bedömde jag arbets säkerheten inom maskinmontering och underhåll. Grenen är en par-tävling och vinnarna var riktiga yrkesproffs.”

HÖJDPUNKT

Förutom kundbetjäning och försäljning deltog Würth Oy också som samarbetspartner inom fordonsmekanik, bilskadereparation, husbyggnad samt maskinmontering och underhåll vid Mästare2013 i Joensuu.

kar dålig kvalitet. Genom domararbetet har han sett att vinnarna inte stressat med uppgifterna, medan tävlandens med lägre placeringar ofta har bråttom.

Förutom att det är roligt att se hur deltagarna utvecklas, tycker Jukka Nylander också att det är inspirerande att se hur de lärare som fungerar som grenansvariga utvecklas genom sin uppgift.

– Det är tydligt att arrangemanget och uppbyggandet av grenen utvecklar dem mer än traditionell undervisning.

Håller Mästare?

Enligt Jukka Nylander hänger Mästare-evenemangets framtid på om det fortfarande kan arrangeras, när finansieringen till yrkesutbildningen skärs ner. Genom de egna domarerfarenheterna har han lagt märke till att det kan vara ganska stor nivåskillnad mellan det resultat som vinnaren och det som den som placerat sig på åttonde plats presterat.

– Om nivåskillnaden mellan den som placerat sig på första och åttonde plats är så stor, så börjar man fundera på om det endast är duktiga studerande från aktiva läroanstalter och inte duktiga studerande från hela Finland som deltar. Det är viktigt att alla kan vara med.

Nylander anser att den nuvarande Mästare-tävlingen har en lämplig storlek och inte behöver växa mer. Då kan tävlingen gå samma öde till mötes som de olympiska spelen.

– De olympiska spelen är så stora och i nu läget har inte Helsingfors eller Finland kapacitet att arrangera tävlingen. Vi måste se till att samma sak inte händer med Mästare-tävlingen. Ett alternativ skulle vara att dela in tävlingen enligt utbildningsbranscher eller enligt olika regioner. Semifinalerna och finalen fungerar bra i sin nuvarande form.

Ett öppet förhållningssätt från läroanstalterna

Jukka Nylander upplever att många företag är intresserade av att delta i Mästare-verksamheten.

– När jag berättar att Würth deltar i verksamheten är det många som vill höra mera.

Nylander anser dock att verksamheten just nu är lite inåtriktad.

– Om jag förstätt saken rätt, så har man strävat efter att läroanstalterna ska utöva mera företagsarbete, men på läroanstaltsnivån borde man också se företagen som mer långsiktiga partners. Läroanstalternas attityd behöver ändras. Ett företag kan fungera som en partner, en rådgivare eller erbjuda service.

Inför Mästare2013 i Joensuu bjöd Würth in sina egna kunder för att bekanta sig med evenemanget, men läroanstalterna själva borde också bli bättre på att bjuda in företagsrepresentanterna till evenemanget.

– Jag hoppas att läroanstalterna inom alla områden skulle ha ett mera öppet förhållningssätt till företagen i framtiden.

Efterfrågan på yrkesproffs

Jukka Nylander anser att det är mycket viktigt att Mästare-verksamheten fortsätter.

– Mästare-tävlingen är ett viktigt skyltfönster för yrkesutbildningen. I framtiden behövs yrkesproffs inom många olika branscher. Till exempel inom kundbetjäningsbranschen har vi arbetskraftsbrist att vänta. Mästare har en nyckelroll i detta.

Nylander menar att företagen ska delta i tävlingsverksamheten för att öka kännedomen om sig själva och för att stödja den breda affärsverksamheten.

– Om företaget har en riksomfattande verksamhet, lönar det sig att också delta i Mästare-tävlingen på ett riksomfattande plan. På så vis kan företaget förverkliga sitt koncept i olika städer och man behöver inte fundera ut en ny verksamhetsmodell varje år. Företaget kan också tillföra arbetsuppgifter från egna verksamhetsorter.

När Jukka Nylander för första gången deltog i Mästare-tävlingen, hade han själv på förhand funderat viken slags lekstuga detta nu kunde vara.

– Jag var mycket skeptisk, men en halv timme in i evenemanget, så var jag helt såld. •

Jukka Nylander

- avdelningschef, Würth Oy

MOTTO

För arbetslivets skull, partnerskap med läroanstalterna.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Alla läroanstalter med i tävlingsverksamheten.
- Mästare-tävlingen ska hålla en sådan nivå och storlek, så att evenemanget kan arrangeras på många olika orter.
- Läroanstalter; bjud in företagsrepresentanter att besöka evenemanget och ha ett öppet tankesätt gentemot företagen som samarbetspartners.
- Företag som har en riksomfattande verksamhet, ska dra nytta av Mästare-tävlingen också på ett riksomfattande sätt

Mästare- verksamheten ger ett mervärde

Mästare-verksamheten passar som hand i handske med Kao Professional Salon Services Finlands mission och värdegrund. Företaget kommer att delta i Mästare-verksamheten också i framtiden.

Varumärket GOLDWELL är samarbetspartner i Mästare-sammanhang eftersom företaget vill bygga en relation till frisörerna redan under studietiden. Företagets mission är att fungera som nära partner och varuleverantör till frisörer och att frisörernas kompetens och företagskunnande ska utvecklas under hela yrkeskarriären.

– Mästare-verksamheten passar ypperligt ihop med företagets målsättningar. Vi vill bygga en positiv bild av vårt varumärke och våra produkter bland studerande. Vi tror också att frisörstuderande utvecklar sin yrkesskicklighet genom att delta i tävlingar, säger verksamhetsledare **Jari Ahmala**.

Sedan år 2011, efter en paus på några år, fungerar GOLDWELL återigen som huvudsamarbetspartner för friseringsgrenen. Ahmala själv ingick i styrgruppen för samarbetspartners inför Mästare2011 och utbildningschef **Tommi Ruskomäki** samt försäljningschef **Jari Kytömäki** ingick i styrgruppen för friseringsgrenen. Förutom dessa herrar deltar också många andra av företagets arbetstagare i Mästare-verksamheten.

Mästare ett strategiskt val

Jari Ahmala anser att tävlingsverksamheten ger företaget sådana nyttoeffekter som sträcker sig långt in i framtiden.

– Om vi bara tänker på utgifterna, så är investeringen stor, jämfört med den omedelbara nyttan. Den arbetsmängd och den summa pengar vi sätter på Mästare är betydande. Det är dock viktigt att finnas nära till hands för de unga studerandena.

Enligt Ahmala består Mästare-samarbetet av två dimensioner. Den första är synlighet under Mästare-tävlingen samt i samband med träningstillfällen och andra gemensamma träffar. I samband med dessa visar företaget upp sitt varumärke åt den stora massan, åt de tävlande och åt lärarna. Den andra dimensionen är det att företaget lägger grunden till kommande samarbete med frisörstuderande, det vill säga eventuella framtida kunder.

– Med tanke på utvecklandet av företaget och affärerna kan man inte bedöma resultatet efter bara ett år. Att delta i yrkesskicklighetstävlingarna är ett strategiskt val av företaget.

Viktiga kunskapsområden inom friseringsbranschen är bland annat arbetsplanmässighet, självständighet, säkerhet, hygien och ergonomi.

BIID: Antti Varonen, Mästare2011

Företaget lägger grunden till stadiga kundrelationer

Egentligen har GOLDWELL inte officiellt inkluderat deltagandet i Mästare-verksamheten i varumärkets handlingsätt men Jari Ahmala menar att företaget även i framtiden kommer att samarbeta med friseringsgrenen.

– Tävlingsverksamheten passar som hand i handske med företagets mission och värdegrund. Vi har förbundet oss till Mästare-verksamheten på ett starkt sätt via vår mission och värdegrund.

Ahmala är övertygad om att frisörstuderandena väl känner till GOLDWELL-produkterna och varumärket tack vare företagets medverkan i Mästare. Han anser också att yrkesskicklighetstävlingar är ypperlig undervisning för studerande och ger bra tilläggsutbildning även åt lärarna.

– Via Mästare får läroanstalten ett tävlingskoncept som finslipats under många år och studerande och lärare får information om det senaste inom branschens internationella modekunskap. Jag tror inte att läroanstalterna skulle få samma information utan tävlingsverksamheten och utan de hjälpmedel som vårt varumärke erbjuder.

Ahmala anser att tävlingsverksamheten också utvecklar utbildningen inom friseringsbranschen.

”Pohjois-Savon ammatti- ja aikuisopisto och Ylä-Savon ammattiopisto som arrangerade Mästare2011 var sällsynt goda samarbetspartners. Läroanstalterna var genuint intresserade av att sponsorerna också skulle dra nytta av evenemanget och hela arrangemanget förflöpte mycket väl.”

HÖJDPUNKT

Jari Ahmala anser att tävlandet utvecklar yrkesskickligheten både för frisörstuderande och för de som redan är i arbetslivet.

– Om lärarna tar tävlingsverksamheten på allvar utvecklas också utbildningen inom friseringsbranschen. Jag har förstått att en del läroanstalter deltagit i många år och att nya läroanstalter under de senaste åren i ökande takt kommit med.

Kunnandet ökar tack vare tävlingen

Enligt Jari Ahmalas erfarenheter klarar sig de frisörer som deltagit i yrkesskicklighetstävlingar i medeltal bättre än andra frisörer senare i arbetslivet.

– Det krävs träning för att delta i tävlingen och stresståligheten utvecklas.

Som arbetsgivare tror Ahmala att människor med större tävlingsinstinkt i allmänhet är mer motiverade och mer villiga att lära sig nya saker i arbetslivet.

– Om man redan under studietiden har en vilja att utveckla sig själv, så har man sannolikt denna vilja kvar också senare i arbetslivet. Jag tror att många arbetsgivare ser tävlingserfarenhet som en positiv sak. Meritförteckningen för en nyutexaminerad ung person är ofta ganska kort oavsett bransch. Att ha deltagit i Mästare-tävlingen är en sak som sticker ut bland andra arbetssökande och ska absolut nämnas i meritförteckningen.

EuroSkills- och WorldSkills-tävlingarna och den träning som deltagarna får inför dessa är enligt Ahmala på samma nivå som yrkesinriktad tilläggsutbildning, som annars är avgiftsbelagd för frisörer.

GOLDWELL och KMS California ser tävlingserfarenhet som en fördel när de anställer frisörer som freelance-utbildare.

Alla läroanstalter med

Enligt Jari Ahmala är en av de största utmaningarna inom Mästare-verksamheten hur man ska få alla läroanstalter att bli motiverade och intresserade av att delta och att inkludera tävlingsverksamheten i sina läroplaner.

– Om alla läroanstalter på ännu bredare front än idag kunde delta, skulle Mästare-verksamheten ha en verklig nytta på branschens utbildning.

Ahmala menar att det i samband med Mästare-tävlingen eventuellt kunde finnas ännu mer program åt yrkesutövarna men man fundera på sidoprogrammet så att det är i enlighet med Skills Finlands målsättningar

– Nu är det främst sådana frisörer som tidigare själv tävlat, eller som känner någon som tävlat, som besöker tävlingen. Det att redan yrkesverksamma personer besöker tävlingen är dock inte det viktigaste.

Ahmala skulle gärna se mer medial uppmärksamhet och annan slags publicitet för Mästare-tävlingen, även om publikmängden alltid är stor i samband med evenemanget.

– Som jag ser det så fungerar Mästare ypperligt och evenemanget har en stor publik. Men man kan alltid sträva efter ännu fler besökare.

Företaget stärker sin image

Jari Ahmala anser också att vuxenstuderande kunde delta i Mästare-tävlingen. Enligt honom behövs ingen övre åldersgräns för att delta.

– I vår egen GOLDWELL Color Zoom-tävling har vi en klass för dem som utövat yrket kortare än fem år, och en klass för dem som utövat yrket längre än fem år.

Ahmala menar att företagen ska delta i tävlingsverksamheten om den stödjer deras målsättningar.

– Om företaget söker potentiella arbetstagare och vill stärka sin image för att hitta den arbetskraften, eller som i vårt fall, för att få framtida kunder, ska man definitivt vara med.

Mästare-tävlingen har en ljus framtid, om man får tro Ahmala. Mästare2011 i Kuopio gjorde ett stort intryck på honom.

– Jag påverkades av att se hur massvis med olika aktörer jobbade hårt för de studerandes utveckling. Arrangörerna verkade också genuint intresserade av att vi samarbetspartners skulle dra nytta av evenemanget. I övrigt så värdesätter jag också tävlingar och all slags verksamhet som bidrar till självutveckling. •

Jari Ahmala

- verksamhetsledare, KPSS Finland/GOLDWELL och KMS California

MOTTO

Från bra till bäst.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Läroanstalter; gå med i Mästare-verksamheten för att utveckla undervisningen och för att förbättra lärarnas kunnsande.
- Studerande; att ha tävlingserfarenhet är en trumf i arbetslivet.
- Vuxenstuderande ska också delta i tävlingen.
- Arrangörer; visa intresse för era samarbetspartners och beakta deras behov. Få företag gör enbart välgörenhetsarbete.

Uppskattningen för kompetenta arbetstagare måste öka

Pohjois-Karjalan osuuskauppa deltar i Mästare-verksamheten för att yrkesarbetare ska få det erkännande och den uppskattning som de förtjänar. En ökad uppskattningen av kompetenta yrkesarbetare är också värdefull för företagen.

Enligt **Mika-Jussi Mononen**, personaldirektör vid Pohjois-Karjalan osuuskauppa (PKO), borde dagens unga yrkesstuderande få mer uppskattning för yrkesskickligheten än vad de idag får. Pohjois-Karjalan osuuskauppa deltar i Mästare-verksamheten för att öka betydelsen av yrkesskicklighet och för att skapa en positiv image av företaget som arbetsgivare.

– Vi strävar efter att vara den mest eftertraktade arbetsgivaren inom servicebranschen också i framtiden. Även om vi årligen har ett behov av tiotals nya arbetstagare har vi aldrig haft problem med brist på arbetskraft, berättar Mika-Jussi Mononen.

Mästare en del av strategin

Pohjois-Karjalan osuuskauppa fungerade som en av huvudsamarbetspartnerna under Mästare2013 i Joensuu. Andelslaget deltog i arrangemangen och bedömningen av grenarna kundbetjäning- och försäljning, dekoration, cateringkock och restaurangkock. Dessutom satt andelslagets representanter med i grenarnas styrgrupper. En tävlingsuppgift inom dekorationsgrenen genomfördes i Sokos-varuhuset, och de tävlande i kundbetjäning- och försäljning genomförde några tävlingsuppgifter vid Prisma. Dessutom deltog PKO i arrangemanget av grenen för rengöringservice både i Mästare och i MästarePLUS. Representanter från PKO höll också expertföreläsningar under tävlingsdagarna.

Att delta i Mästare-tävlingen är en del av PKO:s strategi, och hela S-gruppen deltar i Mästare-verksamheten på nationell nivå.

Enligt Mononen har Pohjois-Karjalan osuuskauppa lyckats mycket bra i sin Mästare-satsning och med att bygga upp en positiv image som arbetsgivare.

– Ungdomarna har en bra bild av oss som arbetsgivare. Varje år genomför många studerande sin inlärn timer i arbetet hos oss. Sammanlagt blir det 1500 inlärn timerveckor.

PKO räknar också tävlingsverksamheten som ett samhällligt ansvar och som utvecklande för hela regionen.

Enligt Mika-Jussi Mononens erfarenheter har kockprogrammen på tv ökat uppskattningen för kockarnas yrkesskicklighet.

BILD: Nina Kertunen, Mästare2013

– Mästare visar på ett bra sätt framtidens yrken och arbetsliv. Det är fint att vi kan delta och hjälpa till vid arrangemanget.

Mästare höjer yrkesprofiler

Mika-Jussi Mononen menar att många yrken behöver få samma statushöjning och uppmärksamhet som kockyrket fått genom de otaliga kockprogram som visas på tv.

– Ju högre värde folk sätter på ett yrke, desto viktigare anses yrkesproffsens arbete vara. Uppskattningen lockar också mera kunder och gagnar arbetsgivaren. Mästare är ett utmärkt verktyg för att höja värdet och uppskattningen av olika yrken.

I och med att folk värdesätter yrken mera, ökar också läroanstalternas och branscherna dragningskraft. Genom detta utvecklas branscherna och kunnandet, samtidigt som betydelsen av arbetsgivarens image förstärks.

Det ökande behovet av arbetskraft inom till exempel servicebranschen tvingar företagen att jobba ännu mera på att skapa en positiv image som arbetsgivare.

– När det blir hårdare konkurrens om arbetstagarna måste man också jobba mera för att dessa arbetstagare vill söka jobb hos just vårt företag. Den image som en arbetsgivare visar utåt blir därmed allt viktigare.

”Jag tappade andan i Joensuu under Mästare2013 när jag betraktade dessa yrkesskickliga ungdomar. Jag blev verkligen förvånad över hur mogna och färdiga deras prestationer var.”

HÖJDPUNKT

Mika-Jussi Mononen menar att samarbetet mellan läroanstalterna och företagen förlöper bäst när alla deltar i tävlingsverksamheten på fullt allvar.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

PKO vill utveckla sin image som arbetsgivare åt ungdomar och jobbar därför kontinuerligt i nära samarbete med läroanstalterna.

– Det är mycket jobb med ett evenemang av Mästare-tävlingens storlek och det är medför jobb både före och efter tävlingen.

Den tysta kunskapen går vidare

Enligt Mika-Jussi Mononen finns det många fördelar med samarbete mellan läroanstalter och företag i Mästare-sammanhang.

– Mästare är en bra mötesplats för läroanstalter och arbetslivet. Den gemensamma planeringen av Mästare2013 startade ett år innan tävlingen och genom att man planerar evenemanget tillsammans förmedlar man också automatiskt tyst kunskap vidare. Jag har svårt att tro att samma kunskap skulle förmedlas vidare mellan lärare och företagsrepresentanter utan tävlingsverksamheten.

Mononen tror att både lärare och andelslagets arbetstagare lär sig av varandra i samband med Mästare-verksamheten. De får också en bättre förståelse för varandras vardag.

– Våra arbetstagare får till exempel information om varför lärarna undervisar vissa särskilda saker åt sina studerande, medan lärarna förstår vad yrkesmännens och -kvinnornas arbete går ut på.

Samarbetet har också lett till andra konkreta åtgärder. Andelslaget har till exempel börjat fördela de studerandes perioder av inläring i arbetet på ett annat sätt sedan man diskuterat saken med lärarna.

– Vi ändrade tyngdpunkten för de olika årskursernas praktikperioder. Studerande på årskurs 3 jobbar till exempel mer självständigt under sin praktikperiod.

Ivriga samarbetspartners

Den mest väsentliga utmaningen är enligt Mononen det att involvera rätt samarbetspartners och rätt personer från dessa organisationer i tävlingsverksamheten.

– Vi måste hitta de personer som är villiga att fostra och handleda ungdomarna till att bli ännu duktigare yrkesmän och -kvinnor.

Inom Pohjois-Karjalan osuuskauppa funderade man noggrant på vem som skulle delta i tävlingsverksamheten och på vilket sätt.

Mononen menar att företagen i större utsträckning kunde delta i träningen av de tävlande.

– Skills Finland kunde utmana sina samarbetspartners till att träna ungdomarna för en längre tid och i gengäld kunde läroanstalterna göra semifinalerna och finalen större och synligare på orten. Både semifinalerna och finalen borde få mera synlighet. Marknadsförings- och kommunikationsexperterna kunde fundera på hur man skulle öka den regionala och nationella synligheten.

Enligt Mononen kunde man också satsa på att göra Mästare-finalens prisutdelning mer festlig och storslagen.

Involvera åttondeklassarna

Under Mästare-evenemanget skulle gärna åttondeklassarna få ha en större roll.

– Niondeklassarna har redan på våren gjort sina utbildningsval, medan åttondeklassarna ännu har valet framför sig. Man borde uppmuntra lärarna i regionen att ta med sina åttondeklassare och besöka tävlingarna.

Mika-Jussi Mononen anser att grundkonceptet för Mästare-tävlingen är bra och han anser inte att man behöver utöka tävlingens målgrupp.

– Mästare fungerar bra som en praktisk tävling och jag skulle hålla fast vid detta också i framtiden.

Man kunde dock arrangera Mästare-tävlingen flera gånger på samma ort, enligt ett på förhand bestämt schema.

– Till exempel under den kommande sexårsperioden kunde Mästare-tävlingen arrangeras på tre orter, varje ort två gånger vardera. Man kunde på förhand komma överens om vilka orter som står som värd för arrangemanget eftersom de läroanstalter som arrangerar tävlingen verkligen är intresserade och motiverade av detta. •

Mika-Jussi Mononen

- personaldirektör, Pohjois-Karjalan osuuskauppa (PKO)

MOTTO

Drömmar och envishet är en svårslagen kombination.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Ännu tätare samarbete mellan företagen och läroanstalterna. Företagen ska ge mer träning och handledning åt de tävlande.
- Mer synlighet för semifinalerna och finalen.
- Fler åttondeklassare i publiken.
- Arrangemanget av Mästare-tävlingen ska cirkulera mellan några orter och läroanstalter med några års mellanrum.

Viktigt att läroanstalterna samarbetar

Autotalo E. Hartikainen tror på samarbete mellan läroanstalterna. Tillgången på arbetskraft inom bilbranschen säkerställs genom deltagande i Mästare-verksamheten.

Autotalo E. Hartikainen var en av huvudsamarbetspartnerna vid Mästare2013 i Joensuu. Representanter för företaget planerade tävlingsuppgifterna i grenarna för fordonsmekanik, bilskadereparation och kundbetjäning och försäljning samt deltog som domare i nämnda grenar. Mästarnas Mästare Jarkko Ekman vann också en Honda Jazz-bil från företaget att använda under ett helt år.

Företaget har samarbetat med läroanstalterna redan innan Mästare2013. E. Hartikainen deltog redan i Mästare2007, också det i Joensuu, men Mästare2013 var företagets hittills största insats med tanke på läroanstaltssamarbetet och Mästare-verksamheten. **Karri Vilenius** menar att det för de företag som har minsta lilla intresse av att delta i Mästare-verksamheten lönar sig att delta fullt ut i samarbetet.

– Man får många fördelar genom tävlingsverksamheten. Vi har skapat nya nätverk och ökat nätverksarbetet betydligt, förklarar Vilenius.

Sätt värde på yrkesskickligheten

Att värdesätta individen och yrkesskickligheten är viktigt för företaget E. Hartikainen Oy. Att genomföra detta på ett praktiskt sätt och målsättningen att få läroanstalterna att använda mer moderna redskap och metoder, var det som fick företaget att komma med i Mästare-verksamheten. Företaget strävar efter att motivera de studerande att uppnå en gedigen yrkeskompetens, att bli intresserade och att ha en bra attityd till arbetslivet. Dessa tävlanden kan också bli god arbetskraft inom bilbranschen.

– Genom att delta i tävlingsverksamheten strävar vi efter att säkerställa att vi i framtiden får kompetent arbetskraft. Vi vill föra dagens arbetssätt och det praktiska arbetslivet närmare de studerande.

BILD: Antti Varonen, Mästare2013

Jaakko Ekman valdes till MästarnasMästare år 2013 i Joensuu, och fick en slitterny Honda Jazz att använda under ett år. Ekman vann guld i CAD-planering.

Dessutom vill företaget få synlighet och bli mera känt bland allmänheten genom deltagandet i Mästare-verksamheten. I samband med Mästare2013 satsade företaget stort på detta genom att ha en synlig presentationspunkt bredvid huvudingången.

– Jag tror att många minns vår bil- och företagsinfo från Joensuu.

Studerande fick upp ögonen för företaget

Eftersom det bara gått ett halvår sedan Mästare-tävlingen i Joensuu 2013 menar Karri Vilenius att det är svårt att bedöma effekterna och hur väl målen uppnåddes. Tiden får utvisa hur väl företaget lyckas med att rekrytera kompetenta ungdomar till företaget.

– Förra hösten bjöd vi in två bussar med studerande för att komma och bekanta sig med vårt företag och jag tycker att intresset bland ungdomarna vuxit under åren. Den här gången involverade vi våra yngsta medarbetare och de som sommarjobbade hos oss och de fick berätta om företaget för ungdomarna.

”Det var kul att se alla unga förmågor vid Mästare2013 med intresse för den bransch jag representerar. De tävlande ville på riktigt vara duktiga inom den bransch de själva valt.”

HÖJDPUNKT

Bilfirman E. Hartikainen är samarbetspartner inom Mästare-evenemanget med målsättningen att säkerställa duktig arbetskraft i framtiden.

Vilenius tror att de som ska köpa bil eller tänker föra sin bil på service eventuellt har en positivare inställning till företaget än tidigare, just på grund av att företaget deltagit i Mästare-evenemanget.

– Jag tror också att evenemanget ger en positiv synlighet bland allmänheten.

Mästare-tävlanden på jobb

E. Hartikainen har den senaste tiden lyckats rekrytera flera duktiga unga arbetare, även sådana som deltagit i Mästare-tävlingen. Karri Vilenius menar att det absolut är en fördel att ha tävlingserfarenhet.

– Genom att tävla visar en ung person sin yrkeskompetens. Vi har också anställt sådana ungdomar som tidigare sommarjobbade hos oss, och som vi känner från tidigare. Rekryteringen har gått bra. Det är ett bevis på att samarbetet med läroanstalterna fungerar.

Även om samarbetet med läroanstalterna är lönsamt anser Karri Vilenius att det är tidskrävande och arbetsamt.

– Tid är pengar och tävlingsverksamheten är tidskrävande. De människor som är involverade måste också hinna med sitt vanliga arbete. Det är en av utmaningarna med verksamheten.

Träningsbidrag åt företagen

Karri Vilenius hoppas att staten kunde underlätta för företagens roll som samarbetspartners inom tävlingsverksamheten genom att ge bidrag för träningen.

– Om man anser att verksamheten är bra, kunde man också stödja träningen. Det vore bra om samarbetsföretagen kunde få bidrag för inläring i arbetet och träning.

Den träningsverksamhet som allt oftare sker ute i arbetslivet kunde enligt Vilenius vara nyttig åtminstone för tävlande i grenen för kundbetjäning och försäljning, och egentligen åt alla studerande överlag.

– Arbetstagarna från vårt företag märkte i samband med Mästare2013 att kundbetjäningssituationerna beskrevs aningen naturligt inom grenen. I det verkliga livet avancerar inte en försäljningsprocess enligt ett visst mönster. De studerande borde få träna mera på genuina och praktiska kundbetjäningssituationer.

Företagen lockas med tack vare publiken

Karri Vilenius menar att ett stort och mäktigt tävlingsevenemang utan tvekan är det bästa skyltfönstret för yrkesutbildningen. Även semifinalerna kunde vara mer synliga.

– Det vore bra om man kunde lyfta fram semifinalerna bättre på de olika orterna, och även engagera fler företag. De lokala företagen borde också ha möjlighet att delta med lite mindre summor.

Vilenius tror att intresset bland företagen för samarbete inom Mästare-verksamheten växer i takt med att evenemanget får allt fler besökare.

– Om det på plats finns massvis med potentiella kunder, så blir företagen garanterat ännu mer intresserade av verksamheten.

Karri Vilenius anser inte att Mästare-evenemanget behöver växa sig större, i så fall borde nya målgrupper involveras. Satsningar ska istället göras på att involvera yrkesläroanstalterna ännu bättre.

– Alla unga studerande borde veta vad Mästare betyder och innebär.

E. Hartikainen kommer troligtvis att delta i Mästare-verksamheten också i framtiden.

– Det finns ingen orsak till varför vi inte skulle vara med. Vi fortsätter också vårt samarbete med Pohjois-Karjalan koulutus kuntayhtymä. •

Karri Vilenius

- avdelningschef, Autotalo E. Hartikainen Oy

MOTTO

Fullt ös och iver.

BILD: Suomen Autolehti/Arto Vääntinen

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Företag; satsa på Mästare-verksamheten. På så vis blir tävlingsverksamhetens nyttoeffekter mångdubbla.
- Företag; bjud in studerande att besöka ert företag efter Mästare-tävlingen och involvera era egna unga arbetstagare att berätta om företaget.
- Ge resurser för att företagen tränar de tävlande.
- Mera fokus på semifinalerna.

Inom teknologi- industrin erbjuds arbete

Teknoliateollisuus ry är en av Mästare-evenemangets huvudsamarbetspartners. Föreningen stödjer samarbete mellan företag och läroanstalter och vill få studerande att intressera sig för arbete inom teknologiindustrin.

Teknologiindustrin är en av de mest betydelsefulla branscherna i Finland. Företagen inom teknologiindustrin står för ca hälften av landets export och nästan en tredjedel av arbetsplatserna i Finland är kopplade till teknologiindustrins framgång. Mervi Karikorpi, direktör för Teknoliateollisuus ry, hoppas att tävlingsverksamheten i framtiden kan integreras som en ännu starkare del i den grundläggande yrkesutbildningen och yrkesinriktade tilläggsutbildningen. Hon hoppas också på ett långsiktigt samarbete mellan företag och läroanstalter.

– Konkurrenskraften bland teknologiindustrins företag vägs på den globala marknaden. Därför jämförs också yrkesskicklighet och yrkesutbildning bland de bästa i världen. Semifinalerna och finalen i Mästare-tävlingen samt WorldSkills-tävlingen erbjuder företag och läroanstalter ett utmärkt samarbetsforum för att förbättra nivån på yrkesutbildningen och samtidigt öka dragningskraften.

Innovationsförmåga är nyckeln till framgång

Teknoliateollisuus ry deltar i Mästare-verksamheten för att branschens företag också i framtiden ska ha tillgång till kompetent arbetskraft. Teknologiindustrin och hela exportindustrin utvecklas i snabb takt. Kraven på yrkeskompetens förändras och därför behöver också utbildningen inom branscherna förnyas. Tävlingsverksamheten har också som uppgift att utveckla utbildningen.

– Nivån på den yrkesskicklighet som behövs inom exportindustrin stiger hela tiden. För att de finländska företagen ska klara sig, måste de satsa på specialisering och utveckla nya inkomstkällor, produkter och processer. Innovationsförmåga, förmåga att lära sig nya saker och att arbeta på ett smartare sätt är mycket viktigt. Denna utveckling återspeglas också inom yrkesutbildningen. Mästare skapar en bra förutsättning för förbättrad innovationsförmåga inom yrkesutbildningen.

Enligt Karikorpi motiverar Mästare-verksamheten de studerande och stödjer samtidigt utvecklingen av den yrkeskompetens som behövs inom företag och i arbetslivet.

BILD: Antti Varonen, Mästare2011

Automationsmontörstudenter tävlar i grenen för mekatronik i Mästare-tävlingen. Till montörernas arbetsuppgifter hör installationer, kopplingar, användning och programmering av olika maskiner.

– Samarbetet mellan företag och utbildningsordnare har en central roll med tanke på utbildningens kvalitet. Inom Mästare-verksamheten satsar de studerande på arbets kvalitet och leveranssäkerhet och i laggrenarna på ett bra teamarbete. När läroanstaltarnas samarbetspartners deltar i träningen får de studerande kunskaper i olika teknologiska tillämpningar och kundservice, samt kan testa sitt kunnande i praktiken.

Teknologibranschen behöver kompetent arbetskraft

Mervi Karikorpi menar att Mästare-evenemanget haft en viktig roll i att höja yrkesutbildningens dragningskraft. Det samma gäller dragningskraften för branscherna inom teknologiindustrin. Fortsättningsvis behöver mycket göras för att yrkesutbildningens popularitet ska kvarstå.

– Inom teknologiindustrin behövs många olika slags experter och inom teknologiföretagen finns många intressanta jobberbjudanden. Tyvärr får inte alltid ungdomarna tillräckligt med information om arbete eller arbetsmöjligheter inom teknologiindustrin. Till exempel inom maskin- och metallbranschen, som är en viktig bransch för teknologiindustrin, finns det inte tillräckligt med sökande.

Karikorpi tror att lärarna i grundskolan inte har tillräckliga kunskaper om industrin. Hon menar att det redan i samband med lärarnas utbildning borde ges tillräckliga färdigheter för att integrera företagsamarbete i undervisningen och för användning av den nyaste undervisningsteknologin.

”Jag minns speciellt alla fina kommentarer jag hört av grundskoleelever i samband med Mästare-tävlingen. Det är fint att se att skolelever får aha-upplevelser och insikter om yrkesutbildningen när de besöker tävlingen.”

HÖJDPUNKT

I framtiden behövs mycket arbetskraft inom teknologiindustrin. Mervi Karikorpi anser att ungdomarna får för lite information om arbete och arbetsmöjligheter inom teknologiindustrin.

BILD: Ville Kakkola, Mästare2013

– Det vore bra om lärarna kunde berätta för ungdomarna varför matematik, kemi och fysik behövs och hur man med hjälp av teknologikunskaper kan främja hållbar utveckling. Samarbetet mellan skolorna och företagen ger goda möjligheter till detta.

Karikorpi hoppas att export- och teknologiindustrins betydelse skulle synas ännu bättre också inom Mästare-tävlingen.

– Det är bra att alla yrkesbranscher deltar i Mästare-tävlingen, eftersom alla behövs i framtiden. Tillväxtbranscher så som Sakernas internet (IoT), cleantech, robotik och hälso- och välfärdsteknologi kunde dock lyftas fram ännu mer.

Tillväxtföretagen är viktiga

Förutom samarbete med stora företag menar Karikorpi att läroanstalterna också borde satsa på samarbete med små- och medelstora företag. De små- och medelstora företagens andel av rekryteringen av arbetskraft växer hela tiden. Att förstärka semifinalverksamheten skulle enligt Mervi Karikorpi stödja detta regionala samarbete.

– Läroanstalterna och företagen kunde mer än nu tillsammans fundera över hur den egna, och regionen kunde hållas levande och vilken yrkeskompetens som behövs i framtiden. De kunde till exempel fundera på vilka satsningar som borde göras de kommande fem åren. Mästare-verksamheten kunde byggas upp kring denna plan.

Karikorpi föreslår att företagen och läroanstalterna tillsammans kunde beskriva framtidens nyckelbranscher på basis av en gemensam vision och strategi samt handleda de studerande till semifinalerna särskilt inom dessa branscher.

Karikorpi hoppas att behovet av alla typer av innovationer och behov av specialiserade mer än tidigare skulle synas inom tävlingsverksamheten.

Vi behöver yrkesskicklighet av världsklass

Enligt Mervi Karikorpi kunde också studerande inom yrkes- och högskolor delta i Mästare-tävlingen, så länge tävlingarnas fokus ligger på utvecklandet av yrkesskickligheten.

– Om man ser på saken utgående från branscherna inom teknologiindustrin är det viktigt att yrkesskickligheten håller världsklass. Det är viktigt att yrkesläroanstalterna och yrkes- och högskolorna samarbetar, eftersom kravet på yrkesskicklighet inom teknologiindustrin hela tiden ökar. Även betydelsen av det livslånga lärandet stärks.

I branscher som upplever stor förnyelse och ny teknologi, kunde man enligt Karikorpi arrangera lagtävlingar där ingenjörstuderande och studerande inom yrkesutbildningen kunde jobba i gemensamma team.

Mervi Karikorpi är glad att Mästare-evenemanget finns. Det är också bra att yrkesutbildningen och tävlingsverksamheten fått större synlighet i media.

– Varje år förvånas jag över hur roligt det är med Mästare-tävlingen. Under evenemanget händer alltid en massa olika saker och det ligger en positiv anda i luften. Mera synlighet skulle förstås vara tacksamt.

Karikorpi hoppas att allt fler läroanstalter skulle delta i verksamheten.

Alla Mästare-tävlande är goda ambassadörer för yrkesutbildningen.

– Man märker genom ungdomarnas attityd och yrkesskicklighet hur de växer genom att delta i tävlingen. De är utmärkta ambassadörer för yrkesutbildningen och för yrkesskickligheten i Finland. •

Mervi Karikorpi

- direktör, innovaatioympäristö ja uudistuminen, Teknologiateollisuus ry

MOTTO

Träning och motivation gör en Mästare.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Använd Mästare-tävlingen som budbärare för innovationer inom olika branscher.
- Ny teknologi, kunskapsområden och tillväxtbranscher ska lyftas fram i samband med Mästare.
- Läroanstalter; satsa på samarbete med växande små- och medelstora företag.
- Yrkesskicklighetstävlingarna och Mästare ska betjäna näringslivet i regionerna och sträva efter att höja utbildningsnivån.

Mästare-tävlingen gav träning i problemlösning

Vilma Hassi vann två guld och ett brons i grenen för klädsömnad och dessutom valdes hon till MästarnasMästare. Att tävla lärde henne att tillämpa det hon tidigare lärt sig och gav henne färdigheter i problemlösning. Att hon sedan som MästarnasMästare fick en BMW118i att använda under ett helt år, var en trevlig bonus.

Vilma Hassi, dubbel guldmedaljör och MästarnasMästare 2012, skulle kanske aldrig ens ha hört talas om Mästare-tävlingen om det inte vore för att hennes lärare uppmuntrade henne att delta. Hassi, som genomförde dubbelexamen, studerade för andra året inom beklädnadsbranschen och genomförde samtidigt sina gymnasiestudier. I praktiken studerade hon bara första året inom beklädnadsbranschen, eftersom takten för dem som avlägger dubbelexamen är långsammare på grund av gymnasiestudierna. Hassis lärare vid Tampereen ammattiopisto berättade om Mästare-tävlingen och Hassi som hållit på med sömnad hela livet blev intresserad av att delta.

– Min lärare tyckte att jag skulle delta för att få lite tävlingserfarenhet. Med facit i hand blev våren 2011 verkligen en vår full av tävlingserfarenhet, minns Hassi.

Hon vann guld i grenen för klädsömnad, ett guld som var helt oväntat. Hassi var ivrig och entusiastisk över att lära sig något nytt.

– Jag tyckte det var jätteroligt att få tävla, eftersom jag förstod att jag samtidigt lärde mig nya saker. Finalplatsen var en överraskning och guldet var verkligen en stor överraskning. Jag trodde inte att det skulle gå så bra eftersom jag bara var andra årets studerade, i praktiken bara första årets studerande, inom beklädnadsbranschen. Hassi hade blivit biten av "Mästare-flugan" och tänkte redan då att hon skulle tävla igen därpå följande år. En ännu större vinst väntade runt hörnet.

Direkt marknadsföring till studerande fungerar bäst

Vilma Hassi visste inte vad Mästare var när hon studerade under sitt andra studieår vid yrkesläroanstalten. Hon tror att många andra yrkesstuderande inte heller har koll på vad Mästare egentligen är och därför bör lärarna se till att informera studerande om tävlingen.

– Om den egna läroanstalten är med i arrangemanget, så får säkert alla studerande höra om detta men om inte läraren berättar något så vet de nog inte vad Mästare är. Den bästa marknadsföringen för Mästare-tävlingen är enligt Vilma Hassi när en äldre studerande inom samma bransch berättar om sina upplevelser samt att läroanstalten arrangerar så de studerande får besöka evenemanget.

Redan som barn tyckte Vilma Hassi om att sy. Den talangfulla Hassi har många karriärmöjligheter i framtiden. Hon är intresserad av till exempel teaterkostymer och att jobba som företagare.

BILD: Pasi Häkälä, Mästare2012

– Studerande som redan tidigare deltagit i Mästare-tävlingarna kan berätta om sina erfarenheter på ett helt annat sätt. När man besöker tävlingen så får man med egna ögon se hur stort evenemanget faktiskt är.

Hassi har själv också berättat om sina erfarenheter och gett tips åt studerande som är på väg att delta i semifinalen och i finalen.

– Det är dock viktigt att det är en studerande inom samma bransch som berättar om sina erfarenheter. Jag skulle till exempel inte kunna berätta om hur det är att tävla inom fordonsmekanik.

Bra koncentrationsförmåga gav full utdelning

Vilma Hassi blev motiverad och intresserad av att delta helt och hållet tack vare lärarens uppmuntran. Hon tränade främst på egen hand inför semifinalen och finalen enligt de uppgifter som läraren gav henne.

– Min lärare gav mig olika övningsuppgifter, som jag gjorde på egen hand och sedan gick vi tillsammans igenom dem. Vi funderade också på mina styrkor och svagheter.

Vilma Hassi är tacksam för all hjälp hon fått av sin lärare och av andra. Hon tycker att det är viktigt att den lärare som ansvarar för träningen har tidigare erfarenhet av Mästare-tävlingar.

I början kände sig Hassi ovan i tävlingssituationen när alla människor stod nära inpå och tittade på när hon arbetade. Hon klarade dock av att stänga publiken ute och koncentrera sig på uppgiften.

På sätt och vis var det lättare andra gången, eftersom Vilma Hassi då visste vad som väntade.

– Men jag kände en helt annan press på att lyckas. Alla andra förväntade sig att det skulle gå bra, även jag själv.

Vilma Hassi som är trefaldig medaljör i Mästaresammanhang har ännu möjlighet att delta i EuroSkills- eller WorldSkills-tävlingen.

BILD: Skills Finland

Vilma Hassi behöll koncentrationsförmågan och vann sitt andra guld. Som pricken över i:et blev hon valdes hon också till Mästarnas-Mästare 2012.

– Det var en ära att bli vald till Mästarnas-Mästare.

Som pris för denna utmärkelse fick Vilma Hassi använda en BMW 118i under ett helt år.

– Det var verkligen ingen dålig första bil. Det tar nog säkert några år innan jag nästa gång kör en liknande bil.

De tävlande löser själva problemen

Förutom chansen att få nya upplevelser, tycker Vilma Hassi att man kan locka studerande att delta i Mästare-tävlingen genom möjligheten att vinna fina priser. Självt vann hon en provdocka, ett dataprogram värt flera tusen euro och prispengar.

– Men det är klart att de studerande självt ska ha viljan att tävla. I Mästare-tävlingen får man testa nivån på sina kunskaper, tillämpa det

man lärt sig i skolan och lösa problem på egen hand. I skolan är det ofta läraren som berättar hur man ska lösa ett visst problem men när man tävlar så får man klura ut lösningen själv.

Hassi anser att tävlingsuppgifterna innehållit allt för lite problemlösning under de två senaste åren. År 2012 och 2013 fick deltagarna finaluppgiftens snittbilder en vecka på förhand. Hassi menar att de tävlande fick för mycket information på förhand gällande uppgiften.

– Jag tycker att man borde få snittbilderna först när tävlingen startar. Förmågan att läsa anvisningar och fundera hur plagget ska tillverkas är mycket viktigt i den här branschen. Om man får noggranna anvisningar veckan innan tävlingen, kan man gå igenom detta med sin lärare och får tips om hur man ska gå till väga.

Förhandsuppgifterna får inte vara för krävande

Förutom förhandsinformationen är Vilma Hassi också en aning fundersam över förhandsuppgifterna.

– Man kan få hjälp med tillverkningen av förhandsuppgiften av någon annan.

För Vilma Hassi, som avlagt en dubbelexamen, har förhandsuppgifterna varit förhållandevis tuffa att hinna med.

– Förhandsuppgifterna har blivit svårare och mer arbetsdryga. Jag hoppas att den trenden inte fortsätter.

Förhandsuppgiften inför Mästare-tävlingen 2011, att tillverka tre olika slags västar, var enligt Vilma Hassi rimlig. År 2012 och 2013 var uppgifterna väldigt arbetsdryga och dessutom nästan identiska.

– Åtminstone jag gjorde uppgifterna främst på egen tid. Eftersom jag avlade en dubbelexamen, så var jag på yrkesläroanstalten dagtid och på gymnasiet kvälltid. Det kändes tungt att utöver det också hinna med förhandsuppgiften. År 2012 och 2013 bestod förhandsuppgiften av att planera och tillverka tre mindre klädesplagg. Jag skulle hellre ha gjort två helt olika uppgifter.

Rutin på hur man använder tiden bäst

Vilma Hassi deltog i Mästare-tävlingen ännu en tredje gång efter sina två vinster.

– Jag funderade länge över om jag skulle delta en tredje gång. Chansen att få nya erfarenheter ännu en gång var det som avgjorde saken. Så här i efterhand så var det kanske för mycket och jag märkte under tävlingen att min vinnarinstinkt inte var lika stark som de andras. Vilma Hassi tog brons den tredje gången hon deltog i Mästare-tävlingen.

Genom sina många tävlingserfarenheter har Vilma Hassi fått kunskaper som stärkt hennes koncentrationsförmåga, problemlösning och stresstålighet samt planering av tidsanvändningen.

– Man fick en slags rutin i att tävla och jag lärde mig att beakta tidsanvändningen.

Enligt Hassis erfarenheter finns det dock en del att förbättra gällande grenens tidtabell.

– Varje gång jag deltog så var det en väldigt stressigt den första dagen och sedan den andra och tredje dagen blev det onödigt mycket tid över.

Det är möjligt att Vilma Hassi ännu deltar i yrkesskicklighetstävlingar även i framtiden.

Som 20-åring studerar hon vidare till skräddare. Hennes framtidsplaner är ännu osvissa.

– Teaterkostymer har alltid intresserat mig och att jobba som företagare kunde vara ett alternativ.

Vad Vilma Hassi än beslutar sig för att göra, så är hennes erfarenheter från Mästare-tävlingen guld värda i meritförteckningen. •

Vilma Hassi

- Deltog som tävlande i grenen för klädsömnad åren 2011, 2012 och 2013.
- Studerar till skräddare, Jvaskylän ammattiopisto

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Tidigare tävlande ska berätta om sina erfarenheter från Mästare-tävlingarna för de som deltar första gången
- Lärare; ta med era studerande till Mästare-tävlingen
- Förhandsinformationen om uppgifterna ska vara på lämplig nivå. Att kunna tillämpa sina kunskaper och lösa problem är väsentliga delar av tävlingen.
- Förhandsuppgifterna ska vara på lämplig nivå och inte för arbetsdryga.

Karriären fick ett lyft tack vare tävlingsverksamheten

Som ung studerande hade **Ville Salomaa** ingen aning om vilken inverkan tävlingsupplevelserna skulle ha på hans karriär. Han är evigt tacksam sin lärare, som övertalade honom att delta i Mästare-tävlingen.

Ville Salomaa, som nu mera tagit över familjeföretaget, var inte särskilt intresserad av att sitta i skolbänken i grundskolan. Under modersmålslektionerna i yrkesskolan kunde han knappt hålla sig vaken. Mästare-tävlingen väckte däremot hans intresse.

– Min klassföreståndare Hannu Immonen presenterade saken på exakt rätt sätt. Hannu lockade mig med att jag kunde få delta i WorldSkills-tävlingen i Montreal och samtidigt knyta viktiga kontakter genom tävlingen. Jag blev genast intresserad, berättar Ville Salomaa.

Salomaa var den förste rörmontören från Åbo yrkesinstitut som deltog i Mästare-tävlingen. Hans lärare **Hannu Immonen** ansvarade för träningen.

– Min tanke var hela tiden att jag skulle vinna och Hannu erbjöd mig de bästa tänkbara verktygen för träningen.

Ville Salomaa deltog i Mästare-tävlingen som 18-åring och vann guld. Samma vår utexamineras han som rörmontör.

Den första rörmontören från Finland

Under sommaren 1997 började Salomaa jobba som rörmontör i sin styvfars familjeföretag. Följande år arrangerades uttagningar för tidigare rörläggningssvinnare till WorldSkills i Montreal. Salomaa lyckades besegra vinnarna från åren 1996–1998 och fick uppdraget att representera Finland i WorldSkills1997 i Canada. Det kändes fint.

– Det var första gången en finländare deltog i grenen för rörläggning. Tävlingen var verkligen stor och upplevelserna mycket speciella.

Redan på förhand stod det klart att arbetsmetoderna utomlands är annorlunda än i Finland och därför var guld inget realistiskt mål. Salomaa placerade sig inte i toppen men de lärdomar han tog med sig hem var guld värda.

– Jag lärde mig att prestera under stress och att göra ett omsorgsfullt och noggrant arbete, dessutom snabbt. Att delta i dessa tävlingar gjorde mig också på många sätt till en mera självsäker person.

Arbetsplatsen kom tack vare tävlingserfarenheten

År 2000 påbörjade Ville Salomaa sina ingenjörstudier vid en yrkeshögskola i Helsingfors. Vid sidan av studierna jobbade han inom ett studiehandledningsprojekt och berättade om hur det är att studera till rörmontör åt grundskoleelever. Han deltog också som hjälptränare i rörläggningsgrenen och som domare i Mästare-tävlingen.

Efter två och ett halvt års heltidsstudier påbörjade Salomaa jobbet som projektledare vid OVL Tekniikka Oy, och fortsatte studierna vid sidan om. Kontakterna till företaget uppstod tack vare hans tävlingsverksamhet.

– Jag fick möjlighet att börja på en arbetsplats och med sådana arbetsuppgifter som jag säkert inte skulle ha fått om det inte varit för mina tävlingserfarenheter. Det var till stor hjälp att folk kände till mig sedan tidigare.

Salomaa tillbringade fem år i Helsingfors tills han beslöt sig för att flytta tillbaka till Åbo och bli egenföretagare. Våren 2013 tog Salomaa över som verksamhetsledare vid familjeföretaget och blev samtidigt majoritetsägare. Tävlingsfarenheterna var också en bra grund för arbetet som egenföretagare.

Att tävla ger färdigheter i företagande

Ville Salomaa anser att han tack vare tävlingsdeltagandet lärde sig noggrannhet och att inte ge upp i första taget. Dessa är viktiga egenskaper också för egenföretagare.

– För företagaren är slutresultatet mycket viktigt. Att jobba som företagare kräver också en förmåga att inte ge upp i första taget, precis som i en tävlingssituation. Man måste kunna ta sig ur sin egen komfortzon och överträffa sig själv men också acceptera att man inte kan vara bäst på allt.

Salomaa menar att Mästare-tävlingen höjer självförtroendet, vilket är mycket viktigt.

Uppgifterna inom rörläggningsgrenen innehåller installation av värmeledningar, vattenledningar, avlopp och inventarier. Material som används är bland annat stål, komposit, koppar och plast.

Ville Salomaa anser att de tävlande i rörläggning lär sig speciellt måttnoggrannhet i samband med Mästare-tävlingen. Enligt egen erfarenhet har tävlandet en enorm betydelse för självförtroendet.

– Självförtroendet stärks i och med att man tävlar. Det är lätt att man underskattar sig själv och sin förmåga. Dessutom lär man sig att bedöma riskerna i arbetet och i vilken ordningsföljd man ska genomföra de olika arbetskedena. Självklart är det också pirrigt att tävla, speciellt när alla klasskompisar står och tittar på. Men om man bara vågar delta, så ger det mycket tillbaka.

De positiva effekterna en överraskning

Tävlingarnas inverkan på Ville Salomaas karriär har varit mycket större än han någonsin kunnat ana.

– Det har verkligen haft en jättestor betydelse. Genom att delta i tävlingarna blev jag mer själv-säker, stärkte min yrkesskicklighet och fick massor av kontakter. Även om det är 15 år sedan jag tävlade, så kommer det fortfarande människor fram till mig och frågar om jag deltagit i Yrkes-VM.

Efter mitten av 2000-talet har Salomaa inte deltagit som domare eller varit ute i skolorna och berättat om studier inom branschen för rörmontör. Han ska dock medverka som domare vid semifinalen i Mästare2014, och eventuellt också i finalen. Han tror att goda exempel är ett bra marknadsföringsätt.

– Jag tror att goda exempel motiverar de studerande att själva också delta. Till exempel kan tävlande som dragit nytta av Mästare-tävlingen i sin karriär inspirera studerandena till att våga delta. I början av 2000-talet var jag bra för den uppgiften, eftersom jag bara var något år äldre än de studerande och de tog mig på allvar. Situationen är en annan idag.

För att locka studerande till deltagande i Mästare-tävlingen anser Salomaa att det också är viktigt att lärarna på ett bra sätt kan beskriva det positiva som tävlingen för med sig och att de på så sätt kan sporra deltagarna.

Fortfarande tacksam

Ville Salomaa menar att Mästare-tävlingens arrangemang har utvecklats mycket sedan han själv deltog 1997. Han tycker att det är bra att det finns mycket program för grundskoleelever, eftersom de är den primära målgruppen. Arbetslivsrepresentanterna ska man heller inte glömma.

– Det är bra att ha mycket program som berör studiehandledning för årskurs åtta och nio under Mästare-evenemanget. Inom företagsvärlden finns det en del som vet vad Mästare betyder och de har en positiv bild av tävlingen men ännu mer marknadsföring kunde riktas direkt till arbetslivet.

Salomaa kommer alltid att minnas de egna tävlingsprestationerna och han är fortfarande tacksam för det stöd han fick av sin lärare Hannu Immonen.

– Läraren måste kunna pusha och kämpa. En sådan som uppmanar en att inte ge upp. Hannu Immonen var precis en sådan lärare. Jag är fortfarande mycket tacksam för hans stöd. •

Ville Salomaa

- Deltog som tävlande i grenen för rörläggning 1997.
- verksamhetsledare, Ässä-Asennus Oy

MOTTO

Det lönar sig alltid att försöka.

MÄSTARE-TIPS INFÖR FRAMTIDEN

- Lärare; uppmuntra dina studerande. Beskriv alla positiva saker som tävlandet kan föra med sig.
- Studerande; att delta i en tävling kan ge dig mycket mer än du vågat föreställa dig.
- Lärarens betydelse och roll är mycket stor, han eller hon måste kunna stödja och uppmuntra den tävlande.
- Studiehandledningen som riktas till grundskolans elever i samband med Mästare-tävlingen ska stärkas.

Sammanfattning

En stark historia behöver en stark koppling till nutiden samt förmågan att förnya sig och förmågan att motivera sin existens. Målsättningen med denna publikation är att presentera Mästare-tävlingens historia samt belysa framtiden.

Mästare-evenemangets målsättning har redan från första början varit att förbättra yrkesskicklighetens och yrkesutbildningens uppskattning och status, att utveckla yrkesutbildningen och att öka dess dragningskraft.

Under årens lopp har dessa målsättningar stått kvar, även om verksamhetsmiljön, aktörerna och bedömningen har förändrats. Själva tävlingen är fortfarande ett unikt sätt för att uppnå dessa mål. Fler grenar och tävlingar har inkluderats genom åren; tävlingsformerna MästarePLUS och Mästare9 är idag en självklar del av helheten.

I publikationens artiklar fördjupar vi oss i tävlingsverksamheten olika delområden. Detta görs med hjälp av intervjuer med representanter från Utbildningsstyrelsen, läroanstalter, samarbetspartners och tävlande. Sammanfattningsvis kan vi fastställa att Mästare, utan undantag, motiverar och intresserar de som arbetar och agerar inom verksamheten. Enligt de personer som intervjuats är nyttoeffekterna större än insatserna. Nyttoeffekterna syns i form av ökad kompetens och samarbetsnätverk. När Mästare-verksamheten fungerar som bäst stärker den de aktiva personernas och organisationernas handlings- och verksamhetssätt.

Vi fick också många bra förbättringsförslag, bl.a. efterlystes mer synlighet i media. Mästare är ett fint evenemang som ska visas upp med stolthet. Verksamheten är fast förankrad och har välkända nyttoeffekter. Trots det står nu Mästare-verksamheten inför samma utmaningar som många andra evenemang. De ekonomiska resurserna minskar. Alla blir därmed tvungna att noga fundera över i vilka evenemang man kan och vill delta.

Skills Finland rf har redan i ett par år funderat på hur man kan möta denna utmaning. Grundprincipen är att förbättra kvaliteten på verksamheten och samtidigt göra inbesparingar. Många saker kan göras bättre och effektivare samtidigt som man beaktar de ekonomiska resurserna på ett realistiskt sätt.

De intervjuade önskar att tävlingen skulle inkluderas i läroanstalternas strategi. Då skulle verksamheten på ett naturligt sätt bli en bestående del av läroanstalternas vardag och undervisning. Under Mästare-tävlingens första år fanns enstaka tävlingsentusiaster och -förespråkare i läroanstalternas lärarkårer. I dag borde tävlingsverksamheten vara hela läroanstaltens gemensamma angelägenhet. Även tillgodogörandet av semifinal- och finaluppgifter nämns i flera artiklar. I uppgiftsbanken som Skills Finland upprätthåller finns många tävlingsuppgifter inklusive bedömningskriterier, färdiga att användas i undervisningen.

Redan nu deltar ett stort antal studerande i Mästare-tävlingen men antalet kunde vara ännu större. I nuvarande form deltar ca 400 tävlande i finalen, och ca 2 000 i semifinalerna. Medräknat de uttagningar som sker inom läroanstalterna före semifinalerna, så är den totala mängden deltagare ca 3 000. De över 1 500 ungdomar som vid sidan om de vanliga yrkesstudierna deltar i finalens arrangemang inom olika stödteam bör heller inte glömmas.

Även om det råder ekonomiskt strama tider saknas inte glöd och intresse bland de intervjuade. Mästare-verksamheten har en ljus framtid och kommer även i fortsättningen att vidareutveckla yrkesutbildningen. Det finns till och med förhoppningar om att tävlingen ska utvidgas på alla olika nivåer. Dessutom önskas också mer innovativitet och insiktsfullhet, samt att gymnasier och yrkesläroanstalterna ska inkluderas i verksamheten. Satsningarna gällande utvidgningen bör dock fokuseras på semifinalerna och på de uttagningar som sker inom läroanstalterna. Finaltävlingen har i huvudsak nått den omfattning som anses vara lämplig.

För finalen önskas en allt yngre målgrupp, som barn i lågstadieåldern. Idén är bra eftersom barn är en lämplig publikgrupp för Mästare-tävlingen. I samband med EuroSkills och WorldSkills-tävlingarna ser man ofta denna åldersgrupp bland besökarna. Det lönar sig att sammankoppla barnens entusiasm till det stora evenemanget och samtidigt berätta åt dem om olika yrken och yrkesroller. I samband med Mästare-tävlingarna arrangeras olika studievägar samt titta och testpunkter, dessa är båda utmärkte verktyg för att pröva på och få information om olika yrken.

De intervjuade hoppas på ännu närmare samarbete mellan företag och läroanstalter. De kontakter som skapas via tävlingsverksamheten lever kvar via inläring i arbetet och som annat samarbete även efter tävlingarna. Inläringen och nyttan är, enligt de intervjuade, ömsesidig.

Alla borde ha möjlighet att dra nytta av tävlingsverksamheten. Samarbete inom alla skeden av tävlingens arrangemang lönar sig. I många intervjuer framkom att lärarna drar nytta av deltagandet i tävlingen genom att skapa nätverk. Undervisningsvardagen blir enklare genom att de får bekanta sig med kollegor samt arbets- och undervisningsmetoder.

Tävlingen har en särskilt stor betydelse för de tävlande. Tävlingen har lämnat ett oförglömligt intryck på de tävlande, både yrkesmässigt och privat. Mästare-tävlingen förstärker de tävlandes självförtroende. I samband med marknadsföringen av tävlingen har läraren och studerande som nyligen deltagit i tävlingen en avgörande roll. Nyttoeffekterna motiverar till deltagande och deltagaren motiverar de egna studiekamraterna att ta del i tävlingen genom att visa sin egen modighet och kompetens.

I inledningen utmanas nya aktörer att delta och vidareutvecklingen av tävlingsverksamheten och yrkesutbildningen – och samtidigt också utvecklas själva. Denna publikation och dess föregångare om praktiska erfarenheter från Mästare-semifinalerna, skapar en funktionell och ändamålsenlig helhet. Mästare-tävlingen är ett utmärkt redskap för att utveckla kvaliteten på utbildningen. När man satsar allt och engagerar sig så tänjer man på gränsen för den egna kompetensen, tar risker och rör sig utanför den egna komfortzonen. Tävlingen är en arena för att lära sig något nytt.

Pekka Matikainen

Mästare-chef
Skills Finland rf

”Mästare-evenemangets målsättning har från första början varit att förbättra yrkesskicklighetens och yrkesutbildningens uppskattning och status, att utveckla yrkesutbildningen och att öka dess dragningskraft.”

Öppet, rättvist, smart, med glädje i kunskapen – och naturligtvis – skickligt

Mästare-tävlingen, med 25 år på nacken, är en mobil verksamhet: rötterna finns i Tavastland men under ett kvartssekel har tävlingen hunnit färdas runt hela Finland. Under sin färd har tävlingen etablerat sig som det största årligen återkommande evenemanget inom yrkesutbildningen i Finland.

Under årens lopp har en stor mängd aktiva personer involverat sig i yrkesutbildningens utveckling via Mästare-verksamheten. De personer som intervjuas i boken representerar på ett mångsidigt sätt olika synvinklar på yrkesskicklighetstävlingar.

De som besitter kunskaper, färdigheter och vilja minns utvecklingen inom Mästare-verksamheten. Publikationens fokus ligger i de intervjuades syn på evenemangets framtid och den roll som Skills Finland rf har som bakgrundsorganisation och utvecklare av Mästare-tävlingen.

Låt oss tillsammans fortsätta framåt med yrkesskickligheten som budskap.

UTBILDNINGSTYRELSEN

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet